

Naujienu Antroji Dalis

NR. 466

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XV METAI

JONAS VALAITIS

Kapso pastabos dėl aukštaičio "Jo Sužadėtinės"

(DIENRAŠČIO "DRAUGO" ATKARPOJE SPAUSDINAMAS
PREMJUOTAS JUOZO SVAISTO ROMANAS)

III.

"Metas baigti atostogas ir rengtis naujai mokslo metų pradžiai. Pats dėdė (Kolyta) kaip nusivežė taip ir parvežė Vinčą".

Betgi kelionė iš Zapyškio į Pažerius (apie 60 verstų) ilga ir dėl sunkaus smėlingo, o apie Pilviškius purvinai duobėto kelio labai varginanti, o rimto reikalo pačiam klb. Kolytai pakartotinai vykti pas Pažerių Kudirką nebuvo ypač, kad ir Zapyškyje atostogaudamas V. Kudirka nepasisakė, kad iš Seinų Seminarijos yra atleistas. Be to vasaros metu iš Zapyškio pasiekti Pažerius yra pakankamai paranku ir pigu — garlaiviu iki Kauno, geležinkeliu iki Pilviškių, arba iki Vilkiškių ir žydo kareika Vilkiškių — Marijampolės plentu iki Antupių ar Gižų. Todėl neįtartina, kad nors ir taupus klb. Kolyta pagailėtų 1 rublio šiai V. Kudirkos grįžamosios kelionės išlaidai, užuot patsai 2 dienas vargės, kad V. Kudirką parvežintų į Pažerius. Be to, ir parvežinius ir pagaliau išaiškėjus Vinco nusistatymui neiti į kunigus, dėdė Kolyta mažai kuo čia tepripadėjo. Grįžo į Zapyškį, o tėvo pasmerkta Vincas keliavo į Marijampolę baigti gimnaziją.

"Tuo pat metu (V. Kudirkai) aiškiai ryškėjo trys taškai, trys atramos punktai: Pilviškiai, Marijampolė ir mokytojas Ostrovskis".

Nesuprantama, kodėl V. Kudirkai iš Pžerių į Marijampolę reikėjo keliauti pro Pilviškius, nakvoti pas žydą Endzelį, gaištant dvi dienas, kai pro Smalinyčią, Krūsmargį, Antupius ir Marijampolės plentu tėra iš viso tikrai apie 2—3 valandos kelio. V. Kudirkos kelionė pro Pilviškius čia panaši kelionei iš Kauno į Vilnių pro Klaipėdą.

Natūralu, kad Marijampolėje V. Kudirka kreipėsi į gimnazijos mokytoją, šiuo atveju į lenką Ostrovskį paramos. Galėjo kreiptis į gimnazijos inspektorių Botyrių, supraslavėjusį lietuvių, dėl perėjimo į pravoslaviją pakilusį tarnyboje iki gimnazijos inspektoriaus ir paskirtą Lietuvon — Marijampolėn. Gimnazijos inspektoriaus yra ir pareiga rūpintis mokinių gerbūviu. Šis lietuvis pravoslavus grįžtančiam iš kunigų Seminarijos V. Kudirkai galėjo būti ypač pa-

lankus. Teko girdėti, kad Botyrius, buvdamas lietuvių tarpe, atvirai jaudindavosi dėl nelemto savo sumaskolėjimo.

Ostrovskio proteguojamas V. Kudirka buvo priimtas gimnazijon, buvo mokinių bendrabučio vyresnysis, uždarbiavo pamokomis ir sėkmingai tęsė mokslą. Kai pasibaigus mokslo metams dilizanu vyko į Kauną, o iš Kauno garlaiviu "Nemunu" plaukė atostogauti pas klb. Kolytą į Zapyškį, tai garlaivis "Nemunas" romane taip aprašomas: "Didelis, kerčbliškas, tartum, vien tik kirviu sukaltas, lyg koks lovis".

Gal būti, kad V. Kudirkos metais ir toks garlaivis yra buvęs, bet vėliau garlaivis vardu "Nemunas" buvo ne keleivinis, o rusų valdžios tarnybinis (pv. Gubernatoriui ir kt. tarnautojams), - nedidelis, greitas ir visais atžvilgiais gerai įruoštas.

Kas dėl paties Zapyškio padėties ir aplinkos, tai gamtos grožio čia gausu, bet, kad būtų čia buvęs "Kunigo" kalnas, girdėti neteko. Gal būt, ši pavadinimą labiausiai atitiktų toji vieta, kurioje klb. Kolyta pasistatydino savus namus.

Aukštadvaryje nei parko, nei alėjų nebuvo, o buvo paprastas vaisių sodas ir skardžio krante prie tako keletas liepų. Neteko patirti, kad aukštadvarys būtų priklausęs Dambravičiam, o romane apie jaunąjį Dambravičių taip pasakyta: "Užteko šešių klasių, kad perimtų iš motinos Aukštadvaryj ir pasidarytų pamokytas valdytojas".

Kai po vasaros atostogų Zapyškyje V. Kudirka grįžo į Marijampolę, "visais gimnazijos pakampiais tyliai, bet reikšmingai pasigirsdavo: "Klamstwo". Tai savasai humoro ir satyros laikraštis — Melas. Redaktorius ir leidėjas, nors be jokio parašo, visiems aiškus — Wincenty Kuderko. Įžangoje aiškiai pabrėžta: "Klamstwoje" bus daugiau tiesos, negu jos yra Varšuvos "Prawdoje". Aiškus dalykas anam vadinamam pažangiųjų laikraščiu.

Neįtikėtina, kad toks "dyglys" būtų buvęs tikslus, nes tuomet dar toli gražu buvo iki bolševikų. Neteko patirti, kad ir gerokai vėliau Varšuvoje būtų buvęs leidžiamas

(Tęsinys 4-me pusl.)

DIENŲ SKEVELDROS

1.

"Dabartinės Lietuvių Kalbos Žodyne" skaitome:

"Klizma — vandens įleidimas į išeinamąją žarną viduriams pravalyti".

"Liet. Enciklopedija" šitaip aiškina:

"Klizma — vandens įsvirkštimas į išeinamąją žarną, kad palaisvintų užkietėjusius vidurius".

Gal Gerb. Skaitytojas (nustebęs) paklaus, kas verčia kalbėti apie klizmą?! Nagi, Jurgio Gliaudos poema ("užprofinė tema") "Kūdikėlis Nuosmukėlis" (žr. "Naujienu" II d., 1959. 4. 25). Įsiskaitykime (bet tyliai, idant mažutėlių nepapiktintumėm) į šį "poemos" posmą:

"... ant škėmos puošelio sodino

ir gero vėjo linkėjo".

Ak, iš pasamones grįžta senas-senas ir gerai pažįstamas literatūrinis stilius (plg. "Namai iš smėlio", "Ora pro nobis" ir t. t.) ar ne? Stilius ir — skonis!

"Kūdikėli Nuosmukėli" buvau praleidęs, kaip kasdien "negestancią" saulę ir daug panašių daiktų ir dalykų, nesusidomėjęs — neskaityęs, ir tai dėl laiko ekonomijos. Bet anądien gaunu bičiulio laišką, raginantį susidomėti *mediciniais* motyvais mūsų, tremties, dailiojoje kūryboje. Atidėjau minutėlei "Literatūrą ir Meną" (iš anapus geležinės uždangos), kur visu (visasąjunginiu!) įniršimu (ir partiniu bukumu) puolama Kafka, Kierkegardas, Sartre ir kt. Vakarų kūrėjai. Kas? Puolamųjų sąrašas pas teisininką J. Gliudą žymiai papraplėstas: Picasso puodukas, Joyce'o duona, Rilke's šabalbonai. Bet ne pavardės svarbu, šiuosyk konkrečiai dėl "poemos"... kvapo ("ką įgalina užprofinis pašaras", kaip sako dvigubas romanų laureatas!) ir — profilaktikos (ir: dezinfekcijos!).

Klizma paplito anoj iš viduramžių į naujuosius laikus. Ji ėmė net konkuruoti su kraujo nutekimu (dėlėmis ar specialiais įpiovimais) ir žolikėmis viduriams paleisti ("švelniai, švelniai, nejučiomis..."), kaip taria Sganavel pas Moliere'ą "Le Médecin malgré lui". Ana, kaip medicinos enciklopedija sako, Liudvikas XIII sveikatos sumetimais *teikėsi* (kitai karaliai ir negali!) *patirti* 47 kraujo nutekimus, 215 vidurių palaisvinimų žolikėmis ir 212 klizmų (Liudvikas XIV viso *teikėsi patirti* kone 2000 valy-

mu). Bet arčiau j... "poemą"!

Ji buvo skaitoma "Lietuvių Dienų" (šiai patrauklaus žurnalo) 10-mečio proga suruoštame literatūros (!) vakare. Reikia manyti, kad autorius pasistengs poemą išleisti atskiru ir iliustruotu (kreidiniame, arba drobės popieriuje) spausdiniu, nes būtų gaila, jei toks *šedevras* nepaplistų tremties teisininkų ir tremties rašytojų (kurių J. Gliuda yra pilnateisis n-a-r-y-s!) sąjungų garbei ir šlovei. Juoba, "poemų" apstu tremties literatūros istorijai (ar ne autoriaus autobiografinių?) svarbių motyvų (tikų antkapiui ar namams, kur kūrėjas gyvena, pagerbti biūtu ir žodžiu). Na, įsiskaitykime į šią J. Gliaudos ištrauką:

Mano pilvelis amfiteatras,
kur žėri Olimpas ir slapstosi
latras...

Mano pilvelis nyki dykuma,
kur klaidžioja pamišęs be-
duinas,

ieškodamas pranykusio šal-
tinio,
priglūdusio po žalia palmių
palaima.

O, dance macabre! O, vie-
numa!

Konkvistadorių ir apaštalių
drama...

Vaiman, kiek čia autoriaus skausmo, kiek aimanos, kiek sielvarto ir — kiek kūrybinio įkvėpimo! Ne mums, eiliniams skaitytojams, suprasti. Antra, grįžus, gaila ir laiko. Tam juk yra (be kitų ir "Family Doctor"...

2.

Informaciniai veiksniai pranešė, kad Tadas Černiauskas paskirtas komunistinės Rusijos pasiuntiniu Urugvajuje antruoju sekretoriumi. Daugiau nieko. Negi neturima jo biografinių duomenų: kur gimė, mokėsi, kada į diversiją prieš tautą išėjo ir t. t.? Nei Elta, nei Tautininkų žinių atrankos tarnyba. O postas svarbus, vadinasi, ir asmuo sukta. Beje, ir apie Lauryną (Kapočių, kurs Washingtone, D. C., gūžtą susisuko) nieko nežinome. TASS, aišku, žinių apie savo agentus nepaduos, mums patiems reikia susigaudyti.

Tai šia intencija ir mano pridurkai apie raudonąjį Tada. Vilniuje ans pasirodė 1940 m. vasarą. Nutūpė (tiksliau: kompartija įtūpė) Vilniaus radiofone. Įvairiems specialiams uždaviniams: cenzūrai, "politgramotai", kone vyr. redaktoriū ir t. t. Kai buv. rašytojų, žurnalistų, dailininkų ir kt. draugijų vietoj buvo

(Tęsinys 2-me pusl.)

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

PENKI STULPAI TURGAUS AIKŠTĖJE

steigiama komunistams įprastinė kultūros darbuotojų sąjunga. T. Černiauskas į organizacinę komisiją. Ir t. t. ir t. t.

Kai prasidėjo rudųjų ir raudonųjų fašistų karas, pabėgo į Rusiją. Ten, kaip igudės darbe, iškart į vad. Maskvos radijo "lietuviškąją" programą!

Grįžo kartu su naująja okupacijos banga. "Diplomatinei" tarnybai buvo iš seno numatytas, nes "Tiesa" jau 1947 m. prasitarė, kad "ministra" Gašką kažkur "palydėjo" T. Černiauskas.

Siaip iš retų ir trumpų "sušitikimų" Vilniaus radijone ar kitur (pvz. besiorganizuojant kultūros darbuotojams) tenka daryti išvadą, kad tai vyras atsargus sprendimuos, šaltas, besiorientuojantis įvairiose situacijose, bet, antra grįžus, nevenigiantis "privačios iniciatyvos", medžiaga... revizionizmui.

Kai 1941 m. B. Sruoga (Gegužės Pirmosios apyaušris buvo sunkus ir šaltas, kaip ir pati okupacija) skausmo pagautas Katedros aikštėj ties B. Radvilaitės ir Pilies gt. sankryža išvertė Stalino garbei pastatytą altorėlį ir, žinia, įkliuvo milicijai, T. Černiauskas nevenigė užtarti. Jei ne jis ir ne įgarsėjęs "draugė" Zina, Milžino likimas būtų buvęs baigtas kur nors kacete.

T. Černiausko šešėlis išnirio nacių okupacijai besibaigiant. Juo, kaip geruoju Kalėdų Seneliu, ėmė operuoti dramos teatro aktorė Ona Juodytė-Chadaravičienė. Ar ji komunistė? greičiau bendrakeleivė ar naivi boba. Ji sykį po vaidinimo Vilniaus radijone išėjo į redakcijos kambarį ir trumpai-drūtai: "Sušelpk Kuzniecova..." Tai, rodo, buvęs Pedagoginiame Institute markizmo - leninizmo lektorius. "Kas?" — nustebau. Ji toliau: "Dabar jį globoti priskyrė teatralams..." Mat, slapstėsi ir — veikė. "Kas?" — kartočiau. Ponia Ona pašnibždomis: "Tadas... ar prisimėni?" "Mieloji, tarp mūs neįvyko jokių šnektų. Labanakti!" — nutraukiau.

Bet p. Ona, pasitelkusi p. Galiną (Jackevičiūtę), dar ir dar kartą "operavo" T. Černiausko vardu. Patarė niekur iš Vilniaus nesitraukti: "Garantuojau..." — "Ačiū" — atsakiau: "nesivarginkit!"

Ar T. Černiauskas turėjo ypatingos galios ar tik vaidino (tiksliau: režisavo iš Maskvos), man ir šandie neaišku. Bet aktorei O. Juodytei-Chadaravičienėi (kartais via Juozas Gustaitis, dabar partijos narys ir — partijos komisijos teatrų reikalams narys, kartais per p. Galiną, ar per kt.) kai ką pavyko "įtikinti". Gavę "garantijas" be kitų pasilikę nesitraukę į Vakarus poetas Kazys Inciūra ir radijono pranešėja (ir įv. vaidinimų, montažų autorė) Irena Oški-

Gegužės 23 d. Čikagoje Vaidilos Teatras vaidino A. Landsbergio Penkis Stulpus. Labai įdomu bus išgirsti, kaip reaguos Čikagos publika į tos dramos turinį ir jos pastatymą. Daug priešingų nuomonių buvo pasirodę apie tai spaudoje.

Kada aš perskaičiau tą dramą — ji man padarė didelį įspūdį, bet aš pamaniau, kad jai suvaidinti reikalingi labai geri aktoriai.

Kada pamačiau scenoje tą dramą — vaizduojančią pastutinei kovai besiruošiančius partizanų būrio likučius, vos 4 asmenų grupei, praleidusiai septynerius metus miško požemiuose, mane apėmė liūdesys ir pagarba mūsų jaunų kovotojų žygiams.

Savo pastatymo forma, savo turinio perdavimo naujumu Landsbergio drama įnešė į mūsų sceną kažką dar nematytą ir negirdėtą. Manau, dar ilgai apie ją kalbėsime.

Pagal savo turinį drama yra perdėm patriotiška. Aš stebiuosi, kad to nepastebėjo didieji kritikai ir galėjo pareikšti, kad ji tinkanti ir bolševikiniam teatrui. Argi jie nepastebėjo toj dramoj paslėptos meilės partizanui, jo kilniai idėjai ir drauge tam dideliui tragizmui, kada partizanai žino, jog pildydami savo uždavinį, jie eina į mirtį, visuomet nelygioje, dažnai beviltiškoje kovoje su okupanto didžiulėmis jėgomis.

Manau, tais sumetimais ir kartu dramos naujumo paveikta, Clevelando L. Bendruomenė ir paskyrė A. Landsbergiui premiją.

Tiesa, tame veikale nėra patriotiškų deklamacijų apie partizanų žygi bei mirtį, apie partizano laidotuves, o ir pačių partizanų kalbose nerandame įspūdingų sūkių, kurie sujaudintų žiūrovą. O vistiktas visa yra dramoje, nors ne taip aiškiai pasakyta. Daug ką turime nujausti, daug ką suprasti... Per išsų dramos vyksmą, lyg siūleliu nužymėta mūsų jaunų partizanų heroizmas, jų pasiaukojimo didybė, jų pasirengimas kiekvienu momentu padėti savo galvą už lietuviškos žemės sklypėlį ir jos laisvę.

Pasibaigus spektaklini, išpūdis pasiliko ilgam laikui, o partizano vardas pasiliko šventas, kaip ir buvo, niekas jo nenuvertino.

Įsivaizduokime tą dramą bolševikų teatre — "Banditai" būtų akmenimis apmėtyti, o

naitė (Gabrijolavičienė, vėliau išsiskyrusi ir ištekėjusi už dr. Blyno). Mielasis Kazius pargrįžo iš Sibiro, o apie p. Ireną (ir vyrą dr. Blyną) nei garso.

Ar tai T. Černiausko, ar akt. Juodytės, ar abiejų bendra klasa? — ir kas beatsakys!

J. Cicėnas

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. —FRIDAY, MAY 29, 1959

po rusų tardytojo kojomis patriotai paklotų gėles.

V. Alantas savo kritikoje sako: "visus paskutiniuosius partizanus Landsbergis savo veikale išžudo, iš priešingos pusės žuva tik tardytojas".

O ar daug buvo tokių kovų su okupantu, kuriose būtų lygiai vienas partizanas žuvelęs už vieną nužudytą priešą? Jokio "kraugerio triumfo" tame negali būti įžiūrėta, o atbulai — triumfas lieka partizano pusėje, — tenai, kur pasiaukojimas ir garbė.

Yra toje dramoje vienas nepaprastai stiprus psichologinis momentas, kada partizanų vadas, turėdamas puikiausią progą — nenušauja tardytojo. Tai buvo jaudinanti vieta, nelankta ir nustebinusi žiūrovą. Vieni ją išaiškino partizano silpna valia, pareigos apleidimu, "nuvainikavimu partizanų sąjūdžio" ir t. t. Kiti visai tos vietos nepastebėjo, kaipo tragiškos ir gilios aplinkybės, ir tik tai klausė: Kodėl?

Iš to vieno mažo nelaukto

veiksmo galima pasakyti, kad Landsbergis yra ir didelis psichologas.

Partizanų vadas sulaukė savo ranką, kada buvo toks patogus momentas paleisti kulka į tardytojo nugarą. Partizano prasilenkimas su apsiimto uždavinio vykdymu tikrai nebuvo jo silpnybės išraiška. Per tą vieną sekundę — kokia begalė įvairių minčių, perskrodė partizano smegenis! Aiškinti galima visai, nes kiekvienas kitaip suprato ir kiekvienas kitaip matė ir jautė.

Po septynerių metų, pilnų pavojų miško požemiuose, draugų eilėms retėjant, po pa-

(Tęsinys 7-me psl.)

Pavasarinis Naujienų P I K N I K A S

Sekm., birželio 14 dieną

BUČO SODE
Willow Springs, Illinois

VISUOMENĖS MOKSLŲ, MENO IR LITERATŪROS ŽURNALAS DARBAS

kritiškai stebi mūsų išeivijos, Lietuvos ir viso pasaulio gyvenimą. Prieš konservatyvią provincialistą tradiciją DARBAS stato humanistines vertybes ir kūrybiškai šviežių žodį.

5410 SIXTH AVE.
Brooklyn 20, N. Y.

Ligi 1958 metų pabaigos iliustruotą trimėnesinį žurnalą D A R B A galima užsisakyti sena kaina: \$2.00 metams, \$5.00 trejiems metams; studentams \$1.50 metams. Paskiras numeris 75 centai.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Mūsų ofisas patarnave lietuvių visuomenei nuo 1947 metų.

Nemokamai vieta automobiliams

Paimam siuntinius iš namų

GREICIAUSIAS PRISTATYMAS!

Apžiūrėkite mūsų puikių prekių rinkinį labai žemomis kainomis.

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 SOUTH STATE STREET Phone: WAbash 2-9354

Lietuvių Apdraustų Taupymo Bendrovių Lygos Nariai

kuriose kiekvieno santaupos yra apdraustos iki \$10,000.00, o namų paskolos duodamos lengvomis sąlygomis.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSN.

6245 SOUTH WESTERN AVE CHICAGO 36, ILLINOIS
GRovehill 6-7575

CONTINENTAL SAVINGS & LOAN ASSN.

4559 SOUTH PAULINA STREET CHICAGO, ILLINOIS
YArds 7-0145

CRANE SAVINGS & LOAN ASSN.

2555 WEST 47th STREET CHICAGO 32, ILLINOIS
LAFayette 3-1083

DISTRICT SAVINGS & LOAN ASSN.

3430 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS
CLiffside 4-0104

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 SOUTH 49th COURT CICERO 50, ILLINOIS
TOWnhall 3-8131-2

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSN.

1800 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS
HAYmarket 1-2028

CARLA BARTHEEL ir PAUL CHRISTIAN

IRAKO REVOLIUCIJOS VINGIAI

Kruvina revoliucija per pasakų kraštą tarp Eufrato ir Tigris jau yra praūžusi.

Sekė kontrevoliucinis bandymas Mosule. Vėl tekėjo kraujas.

Ir visose tose suirutėse Kassimo vyriausybė bando kraštui surasti naują santvarką. Beveik 6 milijonai irakiečių svyruoja kryžkelėje tarp arabų stabo, Nasserio, ir naujojo Bagdado vado Quarim Kassimo.

Niekas šiandien nepermato, ar Kassimo kelias veda į komunizmą. Permatoma tik tai, kad kraštas, kuriame kadaise sapnavo Šeherezade, tų sapnų bruožus yra praradęs. Gyvenime diktuoja revoliucija. Tūkstantis ir viena naktis yra pasibaigusi.

Kaip šiandien atrodo kraštas, kurio einamas kelias gali būti lemiantis visam arabų pasauliui?

Prie Tigris upės pamažu siūbuoja datulių palmės.

Iškilusiuose kalnuose šiaurėje kurdai gano milžiniškas avių ir ožkų kaimenes.

Mosulo apylinkėje nepavargstančios alyvos pompos išdykumos smėlio kraukia purviną krašto auksą.

Datulės, vilna ir alyva — yra trys Irako vertybės.

Mano gyvenamo Bagdado liuksusinio viešbučio pusryčių salone aplink vaikšto kelneriai. Pagal svečių skaičių jų yra perdaug. Mat, šaudymai ir užmuštieji svetimšalių nevilioja.

Per dedelius uždarytus terasės langus atsispindi žėrinčiai mėlynas dangus. Ten toliau teka į Persijos įlanką plati Tigris upė. Tarp palmių stovi baltos vilos. Lyg karūna jų tarpe gaubiasi auksinis Mošee kupolas Al Kadhimiya. Tarytum kanalai, bulvarai skrodžia palmių dengiamą namų jūrą. Jų tarpe riogso iškilę didžiuliai namai: elegantiškos ūkio pilys.

Tačiau, jei nukreipsi žvilgsnį toliau už vilų, už palocių ir sodų, tada pamatysi skurdo rajoną, kuris supa garbingąjį Bagdadą: kilometrais ilgumo išsidėstę butai 350,000 dvide-

simtojo amžiaus oriento proletarų. Jeigu būsi matęs jų molio landynes, skurdą, vargą ir vaikų spiečius sustirusiame ir dvokiančiame purve, — tada suprasi, kodėl 1958 m. liepos 14 d. įvyko tai, kas turėjo įvykti. Tada suprasi, kad šitie išbadėję ir nuskūrę vargo vaikai, feodalinio alyvos režimo trupinėlių rankiotojai, jokio teisingumo ir nuosaikumo nesupranta, kai yra paleisti iš molio landynių, kai jie daro revoliuciją, kai jie ima keršyti.

Jų keršto diena buvo 1958 m. liepos 14.

Jauni karininkai puolė 23 m. amžiaus karaliaus palocių. Jie puolė ne dėl proletarų skurdo, bet aistros vedini dėl arabų valstybės idėjos.

Pulkininkas Abdel Satar Sabeh man papasakojo istoriją apie Hašemitų dinastijos pabaigą: "Karalius Feisalas bandė pasprukti iš pilies per šalutinį išėjimą. Prie vartų, kur stovėjo didelis limuzinas. Tada aš paspaudžiau mano pistoleto mygtuką. Karalius Feisalas tuojuo buvo negyvas".

Taip pat faktinasis Bagdado valdytojas, elegantiškas vyras

ir jauno karaliaus dėdė, nenkenčiamas kronprinčas Abdul Illah buvo nužudytas pulkininko Abdel Satar Sabeh dalinio. Stambus pulkininkas patraukė pečiaus: "Jie jį išvilko ir valkiojo gatvėmis".

Zody "jie" jis turėjo galvoje nuskurdusią Bagdado liaudį.

Karališkoji sargyba krito arba pasidavė. Monarchijos viršūnė buvo likviduota.

Ir kas su vyriausybės galia? Ir ji sugriuvo greitai: todėl, kad ją reprezentavo tik vienui vienas žmogus. Šitas augalotas, senas, žilas Irako eminencija, Nuri es Said, buvo taipgi nulinčiuotas. Jis 30 metų bėgyje buvo anglų alyvos politikos genialus vairuotojas. Buves Bagdade turkų sultono karininkas tuo laiku, kada Irakas, Mesopotamijos vardu žinomas, buvo turkų provincija. Keturiolika kartų jis užėmė ministerio pirmininko vietą. Jis visą gyvenimą buvo Kairo priešas. Ir paskutiniaisiais metais taipgi mirtinas arabų revoliucionieriaus ir Kairo stabo Abdel Nasserio priešas.

Nuri buvo gerai apmokėtas ir, be to, patikimas vakarie-

(Tęsinsys 5-me psi.)

11-Piece Good Cook's Set

4 QT. COVERED SAUCE POT

10 IN. COVERED SKILLET

1 1/2 QT. COVERED DOUBLE BOILER

1 1/2 QT. COVERED SAUCE PAN

7 IN. OPEN SKILLET

SET OF 6 UTENSIL HANGERS

REGULAR OPEN STOCK PRICE \$50²⁰

NOW \$42 ONLY

You Save \$8²⁰

FREE - \$2.95 COOK BOOK

with the purchase of each Good Cook's Set

Here's a wonderful way to get the Revere Ware you've always wanted — at a special Reduced Price! The Good Cook's Set includes the most popular utensils for everyday use — and you get ABSOLUTELY FREE the Famous Chef Cook Book with over 600 recipes!

\$100 A WEEK

If you can't come in... MAIL THIS COUPON

STORE NAME, Address, City, State

Send me 11-Pc. Good Cook's Set. I enclose \$..... as down payment, and agree to pay \$1.00 a week until full \$39.95 is paid.

New account Charge to my account

Full amount enclosed Send C.O.D.

Name.....

Address.....

City..... State.....

Employed by.....

GLASER'S FURNITURE & APPLIANCE CO.

5115-5123 So. Kedzie Ave. Prospect 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

...esinys iš 1-mo pusl.)

laikraštis "Prawda". Patikimiausia čia būtų žodį "Prawda" vertinti ne laikraščio pavadinimo, o tiesiogine prasme — "Klamstwoje" daugiau tiesos, negu Varšuvos spaudoje.

Dėstęs katalikų tikybą rusų kalba kunigas Miknevičius, būk, "Klamstwoje" buvęs pavaižduotas taip: "Jis apvilktas popo chlamida su dideliu pravoslavišku kryžium ant krūtinės. Parašas: "Mūsų bažniška (tėvelis)". Direktorius Serno - Salovjoviči sukarišką tūrinis taip: "Mušasi į krūtinę ir visa burna išsižiojęs šaukia: "Pravoslavnaja viera — istinnaja viera (pravoslavų tikėjimas — tikrasis tikėjimas)!"

Neįtikėtina, kad dėl tokių karikatūrų ypač paties direktoriaus Solovjovičiaus V. Kudirka nebūtų buvęs prašalintas iš gimnazijos ir neatsidūręs kalėjime ne tik dėl įžeidimo asmens, bet ir tikybos niekinimo — bogochulstvo pagal Rusijos įstatymus griežtai baudžiamas nusikaltimas.

Pabaigęs gimnaziją V. Kudirka su savo klasės draugu Ienu Oleškevičium vyksta į Varšuvą — į universitetą. Ostrovskis (mokytojas) mažai tesuteikė informacijų. Iš jo tik tiek pasižymėta užrašų knygutė: "Marszalkowska, 91 Nr., czwartak kawalerski (viengungių ketvirtokas).

Savaip įdomu, kad ir šias pastabas rašantis, 27 metus vėliau vykęs į Varšuvą tęsti mokslą, yra pataikęs į Ostrovskio nurodijamą tą patį Marszalkowskos 91 nr. namų viengungių ketvirtoką. Visiškai taip, kaip romanuose dėta — ne personažai namų numerius pasirenka, o autorius parenka. "Jo Sužadėtinės" autorius čia bus pasinaudojęs Jono Valaičio Naujienose spausdintais atsiminimais "Lietuviai Varšuvoje" (Naujienų Antroji Dalis, 1957. IX. 2, IX. 28, X. 5, X. 12). Nors labai artimai atpasakodamas atitinkamas J. V. Atsiminimų vietas, romano autorius betgi savaip kaip pakeičia ir dėl to susidaro nevykusi padėtis, o ir atvirkščiai — pagal laiką nepagoreguoti faktai bei reiškiniai padaromi negalimais. Taip pv. vagonė jau arti Varšuvos pro V. Kudirką ir Oleškevičių praeina "stambus pilvotas palydovas ir garsiai šaukia: "Praga — galutinąjį stotis! Visiems išlipti!" Betgi taip galėjo sakyti tikrai kuris nors eilinis keleivis, o ne specialusis "pilvotasis palydovas", nes pagal tvarkaraštį vis dėlto stotis vadinosi ne Praga, o Varšuva.

Pagal J. V. Atsiminimus, išėjus iš stoties, vaizdas buvo toks:

"Bėgo niekeno nevežami nameliai — elektriniai tramvajai; platoka aikštė — ir gatvė, stačiu medžiu grįstos, buvo lygios, kaip stalo pavir-

šius. Keturaukščiai bei penkiaukščiai namai, plačios gatvės ir akimis neaprepiami miesto plotai sudarė neeilinio miesto vaizdą".

Romane čia taip sakoma: "Po kojomis didžiausia aikštė, visa stačiu medžio gabalais grįsta. Džirgia, bėga nekeno nevežami namukai. Ant jų gatvių vardai, numeriai, įvairiausi paveikslai su gėrimais, valgiais. Ypač gražios pusnuogės mergos".

Betgi V. Kudirkos Varšuvoje metais (1881) elektrinių tramvajų dar negalėjo būti, nes pirmoji elektros jėgainė pasaulyje buvo įtaisyta Amerikoje 1882 metais. Tad pvz. ir Paryžiuje dar negalėjo būti elektrinių tramvajų. Vargu ir gatvės Varšuvoje galėjo būti medžio grįstos, nes ir J. Valaičio Varšuvoje metais (1908) skersinės gatvės net Varšuvos centre ne visos dar buvo medžiu grįstos. Taip pvz. kirtusi prie pat 91 nr. Marszalkowską, Nowogrodzka gatvė buvo dar akmenimis grįsta. Kas dėl V. Kudirkos ant tramvajų matytų paveikslų su gėrimais, valgiais ir gražiomis pusnuogėmis mergomis, tai Rusijoje, o ir Varšuvoje niekad nei geležinkelių vagonuose nei tramvajuose reklaminių paveikslų ir iš viso reklamų nebuvo; buvo tikrai tarnybiniai skelbimai. Bet ir Nepriklausomoje Lietuvoje amerikoniškos skelbimų mados tramvajuose ir geležinkelių vagonuose nebuvo.

"Studentai labai akyliai seka kiekvieną dalyką. Važiuoja tiltu. Visos vanduo drumsas, gelsvos spalvos. Upė negili. Lygina su Nemunu. Truputį platesnė. Bet krantai lėkšti, be šlaitų ir miškų augštai išskylančiose pakrantėse. Už tilto žemuma".

— Matot, ponaičiai? (aiškina vežikas) viršum tarp namų, kaip milžiniškos strėlės, šauna du gotikos bokštai. Tai švento Jokūbo bažnyčia. Netoliese vėl matot žigimanto paminklą".

Ši vieta J. V. Atsiminimuose taip nusakyta:

"Netoli tilto kairėje gatvės pusėje žemuma, iš kurioj susitelkusių namų tarpo kilo į dangų didelės bažnyčios du gotiški bokštai. Čia šv. Jokūbo bažnyčia. Važiuojant tiltu buvo proga pamatyti Vislą. Vislos vanduo drumsas, gelsvos spalvos, negilus. Pati upė bus kiek platesnė už Nemuną, bet krantai lėkšti, be šlaitų ir miškų aukštai išskylančiose pakrantėse — netaip, kaip mūsų Nemunėlio. Pravažiavus tiltą gatvė kiek pakyla ir stačiu kampu pasisuka kairėn. Kampe prie gatvės pasisukimo paminklas, kaip paaiškėja, žigimantui.

Nors romano ir J. V. Atsiminimų šios vietos mažne pažodžiui panašios, bet čia yra ir stambus esmės skirtumas. J. V. Atsiminimuose (taip iš tikrųjų ir yra) šv. Jokūbo bažnyčia yra dar šiapus tilto (Pragoje), o romane pagal ve-

ž... (deja, klaidingą) aiškinimą šv. Jokūbo bažnyčia yra jau anapus tilto (Varšuvoje). Toliau, iki pasiekiamo Marszalkowskos 91 nr., visa, kas pakeliui matyta ir vežiko aiškinta, imta iš J. V. Atsiminimų, tikrai kiek glausčiau atpasakojant. Pavyzdžiui čia galėtų būti palygintos vietos dėl gatvės "Nowy Swiat".

Romane pasakyta taip: "Varšuviečių ši gatvė praminta "Przeгляд Katolicki" (Katalikiškoji Apžvalga). Labai mėgiama. Sekmadieniais, po pamaldų šventojo Kryžiaus bažnyčioje, prasideda visuotinis pasivaikščiėjimas".

J. V. Atsiminimuose yra taip:

"Šią gatvę varšuviečiai yra praminę Katalikiškąja Apžvalga (Przeгляд Katolicki), nes čia varšuviečiai sekmadieniais atlieka generalinį pasivaikščiėjimą, kai po pamaldų išeina iš šv. Kryžiaus bažnyčios".

Dėl gatvės "Alleja Ujazdowska" yra klaidinantis skirtumas.

J. V. Atsiminimuose yra taip:

"Ujazdovo alejos arti pabaigos buvo vartai į garsųjį Lazenų parką."

Romane gi pasakyta: "Aleja baigiasi vartais. Už jų garsusis Lazenų parkas".

Tai gi, Aleja nesibaigia vartais, o tikrai arti jos pabaigos yra šoniniai vartai į Lazenų parką.

Prie Marszalkowskos namų 91 nr. studentai, apsižvalgę ir susiorientavę padėtyje, tariasi su namų kiemininku, kuris romano autoriaus pavaizduotas taip, kaip po Sienkevičiaus Zagloba. Iš tikrųjų gi Varšuvos namų sargai nebuvo lenkiškai tautiškai uniformuoti. Be to, kiemininkui romano autorius be reikalo suteikia teisę imti nuomos mokesį.

"Visas malonumas dešimt rublių per mėnesį. Mokėkit iš kalno. Vėliausia ligi pusės to mėnesio".

Kiemininkas (stróż) negalėjo imti nuomos mokesčio, nes be kiemininko namuose būdavo dar ir namų valdytojas (żadca domu).

Prie didžiųjų gatvių kampinių namų stoviniudavo jau su atitinkamais uniforminiais ženklais — numeriais pasiuntiniai (posylny), kurie už atitinkamą atlyginimą nunešdavo adresatams laiškus ir lengvus paketus.

Apsigyvenusių 91 nr. namuos V. Kudirkos ir Oleškevičiaus pirmųjų išpūdzių pavaizdavimas romane ir J. Valaičio jo Atsiminimuose labai jau panašūs.

Romane yra taip: "Ankstį ryto visam kieme kažkas nepaprasto. Skardus moteriškas balsas, lyg poterius kalbėtų:

Kosci kupuje, galgany kupuje, kosci (kaulus perku, skurdus perku, kaulus)!"

Po valandėlės kitas — storas, bosiškas, lėtai su pauzomis:

— Skliejem szklo, porcelana i fajans! Lampy, kloszy, wazony do skliejania (sulipdau stiklą, porcelaną ir fajansą... Lempas, gaubtuvus ir vazonus sulipdau)!

Netrukus vėl moteriškas, lyg visų šventųjų litaniją giedant atsakinėtų: "Melskis už dūšią".

— Malinowe pomerance po pięć groszy, po pięć groszy (avietiniai apelsinai po penkis skatikus, po penkis skatikus)!"

Tatai J. V. Atsiminimuose: "Skardus moters balsas, tarsi, tuščioje bažnyčioje visu garsu ražančių kalbėtų, karto te kartojo: "Kaulus perku, skarmalus perku, kaulus"..."

(Kosci kupuje, galgany kupuje, kosci...). Po neilgos pertraukos pasigirsta jau visiškai priešingas ir greičio ir gaidos atžvilgiu vyriškas bosas, tarsi, pranašo: "Sulipdau stiklą, porcelaną ir fajansą; lempas, gaubtus, vazonus sulipdyti" (Skliejam szklo, porcelana i fajans; lampy, kloszy, wazony do skliejania). Po pertraukos ir vėl moteriškė, tarsi, karunką giedotų: "Zemuoginiai apelsinai po penkis skatikus, po penkis skatikus... (Malinowe pomerance po pięć groszy, po pięć groszy...)"

Universitete: "Draugai apsilankė ir pasiinformavo raštinių. Viskas tinkamai sutvarkyta. Vienas įrašytas į humanitarinių mokslų, antrasis į medicinos fakultetą. Ir stipendija užtikrinta — po tris šimtus šešiasdešimt rublių metams".

Betgi Varšuvos universitete valstybinių stipendijų (pvz. kaip Maskvoje lietuviams) nebuvo, o prie privačių stipendijų priėti buvo labai ilgas ir painus kelias.

Kad studentus įvesdintų į sukuringąjį didmiečio gyvenimą, autorius sugalvoja žemės ūkio parodą. Todėl romane skaitome: "Didžiausia tą rudenį Varšuvos sensacija ir nauja pramoga — žemės ūkio paroda. Surengė ją dvarininkai ir stambieji ūkininkai. Prisidėjo dar fabrikantai, pirkliai su savo gėrybėmis. Vieta puikusia — Lazenų parko kampas. Rodomi gyvuliai, prekės dar merginos su vyrais".

(Bus daugiau)

Pavasarinis Naujienų PIKNIKAS

Sekm., birželio 14 dieną

BUČO SODE
Willow Springs, Illinois

4 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
—FRIDAY, MAY 29, 1959

(A. Kelta iš 3 psl.)

čių politikos eksponentas oriente. Jis buvo tikrai vakarietišiausias orientietis, koks kadaise yra buvęs.

Kai aš prieš pat jo mirtį su juo paskutinį kartą kalbėjaus, jis pasakė: "Arabų susivienijimas vyksta iš Bagdado. Abdel Nasser išaugins su igytu proletariatu savo paties žudikus".

Vargšas Nuri! Jis pasitikėjo savo galia, armija, laikydamas ją apsaugos patronu aplink Hašemitų karūną ir feodalinės ūkinės santvarkos ginklu. Kad armija bus jo žudikas — jis to nenumatė.

Kai joja apokaliptinis raitelis, taip pat netoli būna ir apokaliptinio žirgo bernai. Oriente jie yra taip skaitlingi, kaip blakės. Buvo blogai. Nuri ir jo draugų lavonai buvo tąsomai po gatves. Juos mindžiojo kupranugariai. Išniekinti kūnai kabojo balkonuose. Paskiau juos užkasė su padvėsusiais šumimis.

Tokios yra orientalinės revoliucijos. Jos turi savo įstatymus.

Bagdado nugalėtojas yra generolas majoras Quarim Kassim.

Jo rezidencija yra krašto apsaugos ministerijoje. "Aš esu kareivis", jis man visada kartojo, kai aš pas jį dabar apsilankydavau. Švytėdamas jis mane sutikdavo prieškambarėje.

Jo darbo kabinete ant sienos kabo įremuotas korano šūkis, — pradžia musulmonų maldos: "Alabo vardu, visumos valdytojo, visiems gailestingos širdies..."

Generolas Kassimas dedasi pamaldžiu musulmonu. Jis nešiojasi visada kišenėje miniatūrinį korano leidinį. Jis jam yra reikalingas. Jei jo klausama (kas dažnai atsitinka): "Pone generale, ar Tamsta esi komunistas?" Tada jis iš kišenės patetiškai ištraukia koraną ir atsako: "Aš esu musulmonas!"

Generolas bandė savo socialinę ideologiją man taip aiškinti, kaip jis šviečia klausytojus susirinkimuose:

"Tai nėra mūsų tikslas sunaikinti turtingųjų garbingu būdu igytą gyvenimo standartą. Ne turtingieji išsukia neturtą, bet beturčiai kuria gerbūvį — tai yra mūsų tikslas. Mes norime namus statyti, pagerinti socialinę būklę. Pada-

ryti kiekvienam prieinamą mokslą. Mes stengsimės mūsų krašto turtingumą išnaudoti visos tautos labui. Mes esame turtingas kraštas, turtingas visų rūšių žemės turtais. Tik tai šitie iki šiol buvo naudojami netinkamai."

Aukso žodžiai. Tokia arba panašia prasme skamba visų revoliucionierių šūkių. Teorijos būna gražios. Tačiau, kas žino istoriją, supranta, kad viskas atsiranda ne iš auksinių žodžių, bet iš praktikos.

"Ir kokiame stovyje yra arabų susivienijimas", klausiu aš generolą. Tai yra šeimyninis klausimas. Kassimas atsakė: "Mums reikalinga pirmoje eilėje vienybė atsiekti Irake. Su šita irakiečių vienybe mes norime išugdyti tokią jėgą, kad galėtumėm atsilaikyti prieš svetimuosius, kurie nori mums trukdyti". Jis juokiasi. Tada jis aiškiau papildo: "Irakiečių tauta yra visos arabų tautos dalis ir mes visi arabai esame broliai, kur jie bebūtų. Mūsų tikslas yra pereiti prie vienos arabų politikos".

Tautos teismo prezidentas Freisler Kassimas tą pačią valandą išaiškino, kaip reikia suprasti Kassimo žodžius. Jis sako, lyg pasmerkdamas mirčiai buvusius Kassimo draugus ir Nasserio šalininkus: "Mūsų revoliucija išlaisvino irakiečių tautą; ji taip pat išlaisvins visus mūsų arabų brolius, ypač sirų ir egiptiečių tautas".

Tai reiškia Kassimo norą vadovauti visuotinei arabų revoliucijai! Tai reiškia atvirą kovos paskelbimą Nasseriu.

Generolas Kassimas mūsų pasikalbėjimo metu pakeitė pasikalbėjimo temą, pereidamas prie moterų klausimo. Moteris irakiečių revoliucija palietė labiausiai.

Haremai, daugpatystė, veido uždangalai ir beteisiškumas, — visa tai ženklino Bagdadą ir visą kraštą tarp Eufrato ir Tigris.

Lyg ardančioji banga, revoliucija įsiveržė į moterų gyvenimą. Haremų grotai sugriuvo; krito ilgi, juodi veido uždangalai. Kassimas sako:

"Moterys ir vyrai turi lygias teises; tai yra mūsų santvarkos pagrindinis dėsnis. Nebėra jokio skirtumo rasėje, religijoje arba lytyje".

Tai yra mirtis tūkstantmetei socialinės šėikų ir kalifų anūkų santvarkai, neproduktingam vyrų dominavimui, atgyventoms formoms, kurios ne-

betinka jokiai visuomeninei pažangai.

Aš sutikau jauną gydytoją, dr. Nasihą Delimi. Ji yra Irako moterų - revoliucionierių vadė. "Rabita - moterys" — tai "Kovojančios moterys". Jos priklauso kitai sąjungai, negu liberalinės visuomenės ponios, kurios tiki evoliucija, laipsnišku išsivystymu, o ne revoliucija, — staigiu ir visuotiniu perversmu.

Šita moteris savo ugingu pranešimu nušvietė man apie jų planus kovoje prieš analfabetizmą, prieš vaikų mirtingumą, prieš atsilikimą ir prietarus, prieš kenkimą ir reakciją. Ji kalbėjo, lyg generolui Kassimui verbuodama tūkstantį naujų šalininkų.

Tačiau irakiečių moterų revoliucija aiškiau, negu visos socialinės parolės, vaizduoja moterų karo tarnybą. Kareivinių kiemuose matomos pripildytos kuopos apmokamų mergaičių. Irakietės tūkstantiais veržiasi kariškam apmokymui. Jos nori demonstruoti lygybės teises kraštutine forma. Irakietė, kuri per šimtmečių tradicijas buvo pripratusi prie veido uždangalo,

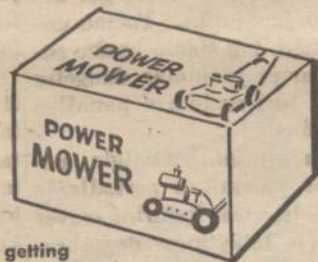
vienu ypu metasi į karišką uniformą ir tai demonstruoja gatvėse, turgavietėse. Tik tai yra šuolis iš septynioliktąjo amžiaus pašto vežimo į dvidešimtojo amžiaus sprausminį lėktuvą.

"Rabita-moterys" stabas yra Kassimas. 1958 m. liepos 14 d. moterys demonstracijų eisenose nešiojo kur kas daugiau paveikslų Abdel Nasserio, negu Kassimo. Šitas Bagdado vaizdas atitiko tam, ką galvojo žinovai: Kassimas yra Nasserio gubernatorius, Nasserio patikėtinis. Bagdado revoliucija yra Kairo revoliucijos tęsa — didžiosios arabų valstybės su Nasseriu priešaky grandis. Visas pasaulis galvojo, kad Kassimo maištaujančios brigados Bagdade turi paruošti kelią egiptiečio Abdel Nasserio idėjoms.

Tačiau šiandien Nasserio paveikslai iš viešumos yra dingę. Kaip tik moterys dabar kiekviena proga gatvėse nešioja Kassimo paveikslus, nešioja priesagas su jo atvaizdu.

Viena jauna inžinieriaus asistentė pasakė man viename distrikto mitinge: "Mes mylime Kassimą taip, kad nemylime Nasserio taip, kad nemylime" (Daugiau 9-me pusl.)

**WE DON'T SELL MOWERS
IN A
CARTON!
No Sir!**

You see just what you're getting when you buy a power mower from us. We assemble the mower, gas and oil it . . . check it with loving care, so we guarantee it ready to go when you're ready to mow.

We know you depend on us as a reputable dealer in to give you finest quality at a fair price. That's why we offer you the greatest name and value in power mowers . . . MOTO-MOWER.

MOTO-MOWER®

COMPARE IT FOR FEATURES WITH ANY OTHER MAKE!

- ✓ Magic-Touch Control of all operations at the handle
- ✓ Starter at handle — no stooping or bending
- ✓ Rugged, impact-tested, die-cast aluminum deck
- ✓ Magic-Touch Cutting-Height Adjustment
- ✓ "Power-Flo" automotive-type transmission (on self-propelled models)
- ✓ Famous Briggs & Stratton 4-cycle engine, cast iron cylinder sleeve
- ✓ Staggered-wheel, non-scalping design

DOWN

21" CATALINA

Local Authorized Service Facilities

GLASER'S FURNITURE & APPLIANCE CO.

5115-5123 So. Kedzie Ave.

PRospect 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

—FRIDAY, MAY 29, 1959

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET

Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Sambi Šviesa Chicagoje.
Redaguoja: Rita Kavolienė
Medžiagą siūsti: 1938 S. 48th Ct., Cicero, Ill.

2 METAI

NR. 21 (50)

JONAS BILENAS

Mūsų politinės srovės, jų panašumai ir skirtingumai

Skirtingumų tarp politinių srovių yra daug ir aštrių. Tačiau daugumoje tai praeities nesutarimai, kasdieninės veiklos metodiniai priešingumai ir užsilikęs antagonizmas. Politinėje veikloje šių skirtingumų priežastys yra visai natūralios ir todėl nestebėtinos. Tačiau, stovint nuosalyje nuo istorijos, metodikos ir sentimentų, nėra taip jau lengva išnirti mūsų politinių srovių idėjinius skirtingumus.

Keturios pagrindinės lietuvių srovės yra krikščionys demokratai, tautininkai, liaudininkai ir socialdemokratai. Jas palyginti galima keliais atžvilgiais (demokratinio, nacionalistinio, klerikalinio, liberalinio, ekonominio ir federacinio).

Tremties nenormaliose sąlygose bet koks palyginimas nėra lengvas, ir todėl gal ne visi su juo sutiks. Tačiau norisi tikėti, jog šiame krašte susiformavęs jaunimas daugeliu atvejų turi susidaręs panašius įspūdžius.

Demokratinio atžvilgiu, nežiūrint polemikos periodinėje spaudoje, visos keturios srovės tremtyje laikytinos demokratinėmis — perdidelės įtakos joms paliko šio šimtmečio diktatūrų likimas. Demokratiškumas mūsų srovėse nėra visiškai vienodo laipsnio, taip pat jo interpretavimas yra skirtingas pavieniuose individuose.

Gal aukščiausiai demokratija vertinama socialdemokratų ir liaudininkų. Tai yra sveikintina, tačiau atskirais atvejais pasitaiko nerealaus kraštutinumo, kada demokratija paverčiama iš valdymosi formos į politinę "religiją". Toks demokratijos užkėlimas ant "altoriaus" nėra sveikas nei demokratijai, nei neišvengiamam individų jautrumui.

Krikščionys demokratai, nors esmėje demokratiški, tačiau mažiau už kitas lietuviškas sroves (klerikalinis momentas, dogmatizmas, politinio prieauglio ruošimas nesubrendusiuose vaikuose).

Šio meto tautininkai taip pat nelaikytini diktatoriniu sąjūdžiu. Tiesa, yra senesnio amžiaus individų, kurie, vietoj svarstę balansą tarp ekzekutyvinio ir įstatymų leidžiamojo organo, bekompromisniai pasisako už diktatūrą. Toks reiškinys yra apgailėtinas, tačiau jo reakcionišku-

mas leidžia suabejoti tų individų intelektualiniu lygiu, o tuo pačiu ir jų sugebėjimu vadovauti tautininkų sąjūdžiui. Įtakingesnieji veikėjai paprastai yra žymiai daugiau išsilavinę ir todėl savo pažiūrose nuosaikesni.

Bendrai vertinant, lietuvių politinių srovių demokratiškumas yra daugiau kontinentinio negu anglosaksinio pobūdžio. Šis reiškinys, nors pilnai suprantamas, nėra mums pats laimingiausias, nes kontinentinė demokratija yra mažiau stabili ir efektinga valdymosi forma negu anglosaksinė demokratija.

Nacionalistinis momentas yra gyvas visose keturiose srovėse. Emigracinės sąlygos čia taip pat turi savo įtakos, ir todėl tautinis elementas tremtyje užima didesnes proporcijas negu normaliais laikais. Kovoje su nutautėjimu tai labai sveikintina.

Socialdemokratai ir krikščionys demokratai, nors ir yra internacionaliniai sąjūdžiai, tačiau kasdieninėje veikloje tautiškumo užakcentavimu nei kiek neatsilieka nuo tautininkų ar liaudininkų.

Klerikalizmas skirtinas nuo religijos. Religija yra tikėjimas; o klerikalizmas politinė forma, kurioje stengiamasi sujungti Bažnyčios ir valdžios institucijas.

Yra džiugu, kad religijos atžvilgiu šiuo metu nei viena politinė srovė nekovoja prieš tikėjimą, ir todėl neduoda pagrindo kryžiaus karams už ar prieš tikėjimą.

Klerikalizmo atžvilgiu, išskyrus krikščionis demokratus, mūsų politinės srovės yra nesusitepusios. Įdomu pastebėti, jog daugumoje demokratinė kraštų bažnyčios ir valdžios kompetencijos yra aiškiai išskirtos. Todėl, pvz., pagal JAV konstituciją mūsų krikščionių demokratų partija būtų nelegali.

Liberalizmo atžvilgiu, liaudininkų ir tautininkų srovės laikytinos liberališkoms, o socialdemokratų ir krikščionių demokratų — daugiau dogminėmis.

Bendrai, lietuviai yra daug mažiau liberalūs už amerikiečius, kas yra apgailėtina. Tačiau normalios reakcijos pasėkoje kartais prieinama prie nepageidaujamo kraštutinumo, paverčiant liberalizmą

idėjine "religija". Nėra reikalo slėpti, kad liberalizmo pervertinimo pavyzdžių kartais pasitaiko ir pavieniuose santariečiuose. Nors liberalizmas lietuviuose labai pageidaujamas, tačiau jo pervertinimas privalėtų būti vengiamas: kaip demokratijos etvėjyje, taip ir liberalizme vertybių skalės balanso praradimas nebūtų naudingas nei liberalizmui, nei individų emocinei pusiausvirai.

Ekonominio atžvilgiu, Europoje (ypač prieškariniais laikais) kapitalistinė sistema yra daug mažiau populiarė už įvairias socializmo formas. Todėl ryški socialistinė įtaka jaučia ma beveik visuose vyresnio amžiaus veikėjuose. Negalima teigti, kad JAV ar bet kuris kitas kraštas yra pilnai kapitalistiniai. Tačiau, lyginant su JAV, visos keturios lietuvių srovės yra žymiai socialistiškesnės. Vyresniuose veikėjuose, nežiūrint jų srovės, ypač tvirtai pasisakoma už privalomą sveikatos apdraudą; radio ir spaudos išlaikymą ne komerciniais skelbimais, bet valstybiniais mokesčiais; stambesnių komercijos sričių nacionalizavimą (geležinkeliai, oro susisiekimas, elektra, telekomunikacija).

Nebandant piršti kapitalizmo ar socializmo, individui vistiek nelieka ekonominio pasirinkimo tarp socialistinių panašių mūsų srovių.

Federacijos klausimas ateityje gali būti ypatingai svarbus užsienio bei vidaus politikos atžvilgiu. Dabartiniai federavimosi bandymai Vakarų Europoje ateities Lietuvoje gali turėti didelės įtakos ne tik į mūsų santykius su užsieniu, bet ir į mūsų nusistatymus dėl demokratijos, nacionalizmo, klerikalizmo, liberalizmo ir ekonominės sistemos. Dabartinių politinių srovių interpretacijos šiais klausimais gali įgyti tiek skirtingo atspalvio, jog net pačių srovių egzistencija tokiu atveju gali atsiverti pavojuje.

Todėl federacijos klausimai, nors dar ir nepribrendę, tačiau dėl savo svarbos privalėtų būti svarstomi bent akademinėje plotmėje.

Stebint iš šalies, politiniai skirtumai tarp mūsų srovių yra mažiau ryškūs, negu įprasta galvoti. Stebint iš vidaus, politinės srovės gal ir rastų esmingesnių skirtumų. Todėl Santarai kaip politiniai jaunimo organizacijai būtų pravartu daugiau susipažinti su lietuviškomis srovėmis, kad politinių simpatijų išrūšiavimas individams pasidarytų lengvesnis, prasmingesnis ir gal daugiau užangažuojantis.

IŠ VISŲ KRAŠTŲ

Laukiama netrukus pasirodant iš spaudos Algimanto Mackaus eilių rinkinio JO YRA ŽEMĖ. Viršeli piešė D. Juknevičiūtė — Mackuvienė. Leidžia Lietuvių Studentų Santara.

Michigano universitete Lietuvių Klubo sekretoriumi išrinktas Gediminas Boreišis.

Jono Meko straipsnis apie paskutinio dešimtmečio eksperimentines filmas išspausdintas kolektyviniame leidinyje FILM: BOOK I Jonas Mekas yra žurnalo FILM CULTURE, kuris po trumpos pertraukos vėl pasirodys redaktoriaus.

Penktadienį, gegužės 22 d. Balio Pakšto svetainėje dalyvaujant būriui šviesiečių, santariečių ir svečių įvyko K. Drungos pagerbtuvės. K. Drunga neseniai atvykęs iš Vokietijos nušvietė ten esančią Vasario 16 gimnazijos bei lietuvių padėtį.

S. A. 1959 m. žaidynių tinklinio laimėtojai — Bostono sporto klube Dainava, žaidžia ir trys santariečiai: Vyt. Bruzgulevičius, Vladas Eikinas ir Romas Leveckis.

Dalių ir Raimundą Mieželių, sulaukusius pirmosios dukrelės Gilandos - Audronės, nuoširdžiai sveikina santariečiai.

Kol dar nevēlu įsiregistruokite šios vasaros studijoms Lituanistikos Institute Fordhamo universitete. Suinterasuotieji kviečiami rašyti: Lithuanian Program, Fordham University, New York 58, N. Y.

Kairio knyga LIETUVA BUDO

NAUJIENOSE galima gauti tik ką iš spaudos išėjusią Stepono Kairio knygą LIETUVA BUDO. 416 didelių (6x8½) puslapių, kieti viršeliai. Kaina \$5.50

Jei ne PETRAS ŠIRVOKAS, rašytojas Juozas Švaistas būtų negavęs tūkstantinės. PETRAS ŠIRVOKAS atidarė rašytojui duris į garbę ir prie pinigų. Tai logiškas dalykas.

Visiems vertėtų susipažinti su PETRU ŠIRVOKU, galinčiu daugeliui atidaryti duris į laimingą ir pasitenkinimo pilną savaitgalį. PETRĄ ŠIRVOKĄ gausite, jei kreipsitės į NAUJIENAS arba kitus knygų platintojus. Paskutiniu metu Petru ŠIRVOKU susidomėjimas padidėjo. Įsigykite šią knygą, kol jos laida nepasibaigusi. Knyga turi 230 puslapių, o kaina tik \$2.00.

CHICAGOS ŠVARIASIAUS IR MODERNISKIAUSIAS DARŽAS
BUČODARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—FRIDAY, MAY 29, 1959

(Tęsimys iš 2-ro pusl.)

vojigų sekimų ir žudynių pas-
kirų žmonių bei grupių oku-
panto, tie mūsų januoliai, ati-
davę geriausius savo gyvenimo
metus ir niekad nesusvy-
ravę atiduoti savo gyvybę —
pasiliko tikrai keturi iš dide-
lės kovotojų grupės. Ir jie tu-
ri uždavinį nužudyti žiaurųji
tardytoją. Jeigu Antanas ta-
da būtų nušovęs tardytoją,
kada vienidu buvo Albinos
kambaryje, būtų įvykę tai, ko
mes visi žiūrovai laukėme ir
tikėjome, ir būtų buvę visa
taip aišku. Lygiai, kaip per
visus ilgus kovų metus — tik-
tai su tuo skirtumu, kad to-
kių patogių momentų šūviui
partizanai niekad nėra tu-
rėję.

Gal ir tas sulaukė Antano
ranką. Tikriausiai ne vienas,
o daugybė įvairių motyvų, ku-
rių mes nežinome, o tikrai spē-
liojame, buvo jo elgesio veiks-
niais. Po ilgo 7 metų laiko-
tarpio, kada partizanas gyve-
no vien tikrai savo idėjai, ir
vykdė sunkiausius uždavinius,
niekad nematydamas savo
asmens, nejausdamas savo
Aš, staiga jis atsiranda šva-
riame moters kambaryje, tik-
rame kambaryje, su sienomis,
lubomis, langais ir baldais.
Jis, kaip laukinis, atpratęs
kalbėti su žmonėmis. Jo "su-
žiedotinė" Albina deda pa-
stangas gražinti jį į gyvenimą.
Ji taip pat kalba jam apie
naujus metodus kovoje su
okupantu, verlesnius už se-
nuosius, už beprasmiškas pas-
kirų žmonių žudynes, parei-
kalavusias tiek daug bereika-
lingų aukų ir t. t. Jis lyg ne-
supranta Albinos kalbos, bet
jos žodžiai liejasi į jo sąmonę,
jam to nejaučiant ir nesutin-
kant. Kada Antanas pasilie-
ka vienas, ir į kambarį įeina
tardytojas — jis pasiryžęs. Jis
prispaudžia ranką prie kiše-
nės, kurioje ginklas.

Tardytojas prašo perduoti
nuotakai vestuvinę dovaną —
knygą. Antanas pažiūri —
"Teisės Mitas", o autorius tos
knygos — pats tardytojas. Tą
knygą Antanas gerai prisime-
na, kai seniai pamirštais stu-
dentavimo laikais jis laikė ją
savo rankose ir gėrėjosi tame
veikale išdėstytais mintimis.

— Tas žiaurusis tardytojas
taip pat buvęs žmogus...

Neįvykdęs savo uždavinio,
Antanas sunkiai pergyvena tą
momentą, bet jis žino, kad jo
uždavinys tikrai atidėtas, jis
bus įvykdytas. Ne iš bailumo.
Jis ir po to nesitiki išlikti gy-
vas, žus ir jo draugai ir daug
kitų, visai nekaltų. Jis tą pa-
darys vėliau, galvoja prislėg-
tas, bet tvirtai pasiryžęs va-
das.

Dėl aktorių vaidybos galiu
pasakyti, kad tardytojo rolė
buvo suvaidinta geriausiai, be
priekaištų. Pačiam partizanų
vadui kaikur trūksta ryškes-
nių bruožų savo charakteriui
bei pergyvenimams pavaiz-

duoit. O pats neaiškiausias
personažas, deja, yra Dainuo-
tojas. Nors ir pradėjo niūniu-
damas liūdną partizanų dai-
nelę — man vistiek pasiliko
neaišku, kas jis toks ir koks jo
uždavinys toje dramoje. Kar-
tais lyg ateities pranašas, kar-
tais lyg šnypščianti sąžinė (vi-
sai bereikalingai) kaltinanti
partizaną. Ir taip pat tas Dai-
nuotojas, aklo senio vaidme-
ny, užuot pasakęs tą seną žė-

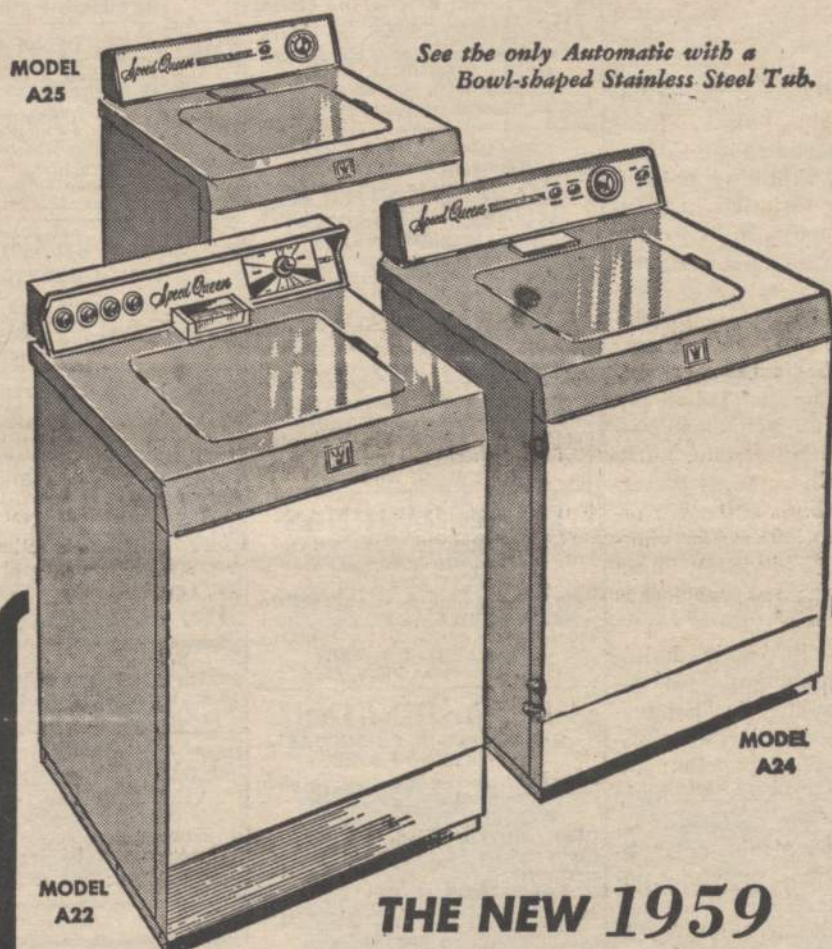
mišką tiesą — "Kieno galia, to
ir valia" — geriau būtų palai-
minęs mažojo berniuko žinks-
niukus. Tegul neužsigauna
gerbiamas autorius dėl tų ma-
no pastabų, — jos iškilo ne
klaidų beiėskant, bet tobuly-
bės ir pilnumo besiekiant.

Sužinojė, kad Landsbergio
drama, išversta į anglų kalbą,
bus statoma amerikiniame
"Lambs Club" teatre, galime
tikrai didžiulis. Reiškia, at-

sirado daugiau žmonių, kurie
tą veikalą suprato ir įvertino.
Tikrai viena man neaišku, ko-
dėl angliškame tekste neturės
būti minimi nei ruso akupan-
to, nei okupuotos Lietuvos
vardo? Mano manymu, pats
autorius turėtų prisistatyti
amerikinei visuomenei kaipo
autorius - lietuvis ir paaiškinti
publikai, kur visa drama
vyksta ir apie ką toje dramo-
je kalbama. P. B.

THEY'RE HERE

FOR YOUR INSPECTION!

THE NEW 1959

SPEED QUEEN

AUTOMATICS

Nothing ever hit this town... in the automatic washer field... with as much sparkling beauty... with as many practical conveniences... with as much built-in dependability... and with as much dollar-for-dollar value... as these new 1959 Speed Queens. They are really "honeys". And they're all money-savers. Stop in and see them.

Model A 25 \$188.88
Matching Dryers Start At \$149.95
(108 Electric)

CITY WIDE APPLIANCE CO., Inc.

7445 S. Cottage Grove

HUDSON 3-5200

NAUJAS GIMTOSIOS KALBOS NR.

Ką tik pasirodė Gimtoji Kalba (1959 m. Nr. 1(3)), bendrinės kalbos laikraštis, LKD organas, leidžiamas JAV LB Kultūros Fondo, redaguojamas P. Joniko, A. Salio ir P. Skardžiaus. Turinys įvairus ir vertingas.

P. Joniko straipsnyje "Kalbose reikšmė tautai" platokai išdėstoma gimtosios kalbos reikšmė tautinės bendruomenės vienybės tikėjimui. Nurodoma, jog netikslu yra kūrėjų šalia gimtosios kalbos mokytį ir sevetimosios. Straipsnis baigiamas išvada: tautybei išlaikyti kiti tautiniai bruožai negali atstoti gimtosios kalbos. L. Dambriūnas, negindamas saikingo tarptautinių žodžių vartojimo, pasisako prieš madingus skolinius šiuo metu Lietuvoje iš rusų, Amerikoje — iš anglų kalbos. Konkretiai parodoma daugelio tokių skolinių nelietuviškumas ir turimieji jų lietuviški atitikmenys. P. Skardžius paryškina "prasmės" skirtumus ir iškelia retesnes darybos daiktavardžius iš daiktavardžių su priesaga -umas: ponumas, bediebumas, ragnumas, tingumas... Toliau pateikiama bent penketas puslapių įvairesnių žodžių, kurių dažnas nežino ar bus pamiršęs, pavyzdžiui: antavas (kališas), aukoti (aukas rinkti), iškirptė (dekoltė), kyra (įkyrus žmogus), krapštas (kas ilgai krapštosi).

Klausimų kraitelėje kalbininkai išaškina, kada vartoti "atspausdinti" ir "išspausdinti"; kas pirmoj eilėj teiktina: "pagalba" ar pagelba; kada rašyti "Bažnyčia", kada "bažnyčia"; Tito ar Titas ir kt. Spaudos apžvalgoje sutrauktai pateikiamos spaudoje pasirodžiusių kalbinių straipsnių mintys. P. Skardžius recenzuoja A. Margerio knygą "Amerikos lietuviai ir angliškųjų skolinių žodynas", pripažindamas jos svarbą užsienio lietuvių istorijai. D. Velička paliečia kai kurias "nosines", P. Orintaitė su Skardžiumi dar kartą pasikeičia mintimis, ar nevertėtų suderinti mūsų vartojamuosius literatūrinius įvardus su angliškaisiais.

Kaip regime iš turinio, Gimtoji Kalba reikalinga kiekvienam, kuris rūpinasi lietuvių kalbos taisyklingumu. Išėina keturis kartus per metus; metams kaina 1 dol. Adresas: Gimtoji Kalba 1602 So. 48 Court, CICERO, Ill. Dar galima gauti visus išėjusius numerius.

"NAUJIENAS" SKAITO VISU SROVIŲ ŽMONĖS: DARBININKAI, MOKSLININKAI, VALSTYBININKAI, DVASININKAI, PROFESIONALAI IR BIZNIERIAI. JIE ŽINO, KAD NAUJIENOS PADUODA TEISINGIAUSIAS ZINIAS IR GERIAUSIAS RASTUS.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 ligi 12 val. iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 10 ligi 1 val. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telef.: PROspect 8-3229
Rezid. telef.: WAilbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717
DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3748 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietu 1-3; vak. 7-8 tikrai antračdieniais ir penktadieniais. Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9. Antrad. nuo 1-5. Trečiad. ir Šeštadienį tik susitarus.

PR 6-1795, rez.: Batavia, Ill., 4287M1
DR. JONAS G. BYLA
nervų-smegenų ligos, chirurgija
OAKLEY MEDICAL BLDG.
2300 West 51st Street
Valandos tik pagal susitarimą.

Ofiso telef.: Virginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 2 iki 4 po pietų. Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867
DR. BR. GAIZIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniais 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. GARUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Vidaus ir vaikų ligos
2423 WEST 63rd STREET
Val.: kasdien nuo 6-8 val. vakaro. Šeštad. nuo 12:30-2:30 val. popiet. Trečiad. ir kitu laiku tik susitarus.
Telef. ofiso: WA 5-2017
Res.: PR 8-4255

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 1-4 po pietų ir 6-8 vakaro. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6000
Rezid. tel.: REpublic 7-9199

GRovehill 6-1595
Dr. Aldona A. Juska
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso telef.: GA 5-4800
Rezidencijos: GA 3-6630
Dr. Gražina-Irena KAGANIEC
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VIDAUS LIGOS
10002 SO. KEDZIE AVENUE
Kasdien 4-7. Šeštadieniais 2-5. Trečiad. ir kitu laiku tik susitarus.

Telef.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Trečiadieniais uždaryta. Šeštadieniais 12-4 val.

Ofiso telefonas: LAfayette 3-3210
Jei neatsiliepia šaukite KEdzie 3-2868
Dr. Emily V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-2:30 Daily afternoons
Vakarais: pirmad., antrad., ketv. nuo 6-9. Trečiadieniais tik susitarus.

Tel. ofiso: HE 4-1202; rez. PR 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2454 W. 71st ST. (71st ir Campbell)
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 popiet, antrad. ir penktad. 5-8 val. vak.

Pasveikink savo draugus per "Naujienas".

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo 9-11 val. ryto ir nuo 2-4 val. po pietų. Trečiadieniais uždaryta.

DR. M. STRIKOL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Valandos tik susitarus.
PROspect 6-1930
Telef. ofiso: CLiffside 4-7896
Rezidencijos: WAilbrook 5-3099

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampus 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų. Šeštadieniais 2-6 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ LIGOS
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PROspect 8-1223 arba TR 3-5577
Atostogose nuo gegužės 21 d. iki birželio 1 dienos.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2458 WEST 71 STREET
Kampus 71 ir Campbell Ave.
Ofiso telef.: HEMlock 4-2123
Rezid. telef.: GIBson 8-6195
Valandos kasdien nuo 2:00 v. p. p. iki 4:00 v. p. p. ir nuo 6:00 val. vak. iki 8:00 v. v. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.

C. Z. VEZELIS
DANTŲ GYDYTOJAS
4645 S. ASHLAND AVE. YA 7-2246
Val.: nuo 9 iki 12, nuo 1 iki 5, nuo 6 iki 8. Trečiadieniais uždaryta

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez.: PR 6-4250
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampus Halsted ir 31 os gatvių)
Priėmimo val.: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Šeštad. 1-4 val. po pietų. Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

Tel. off.: FR 2-4841, 9 A.M.—5 P.M.
Tel. res.: AV 3-2627, 5:30 P.M. iki 9:00
Dr. Justina ŽIRGULIS
Specialybė įvairios nervų ir proto ligos—vaikų ir suaugusių.
PITTSFIELD BUILDING, Kamb. 621
55 E. Washington St., Chicago 2, Ill.
Priėmimas tik pagal susitarimą.

Robertson Pharmacy
Vaistinė. Receptų specialistai. Nemokamai pristatome. Siunčiame paketus į Europą.
1425 W. GARFIELD BLVD.
Tel.: PR 6-4268

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandžai, Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill
Tel.: PROspect 6-5084

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna aprauda
ZEMA KAJNA
R. ŠERENAS
2047 W. 67th Pl. WAilbrook 5-8063

STANKUS
Construction Co.
Atlieka statybos planavimo darbus gyvenamųjų ir prekybos pastatų.
Jūsų pasirinkimui turime virš 300 standartinių projektų.
Ofiso ir namų telefonas:
PROspect 8-2013
7403 So. Western Ave.
CHICAGO 36, ILL.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BIČIULIS.

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI
Dr. Ant. Rudokas, Opt.
4455 SO. CALIFORNIA YA 7-7381
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
VAL.: 10 ryto iki 8 vak. (trečiadienį uždaryta), šeštad. 10 ryto iki 3 p. d.

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YArd 7-1829
Pritaiko Akinius Krelvas Akis Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Treč. uždaryta. Penkt. ir šeštad. 10-2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

Dr. Kazimieras MICHEL
Optometristas-Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Įdeda netikrą — artificialę aki pagal sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti negirdintiems. Praktikuoja per 39 metus. Kalba lietuviškai.
4654 SO. ASHLAND AVENUE
Telefonas: YArd 7-6616

DR. S. VAITUSH, Opt.
Palengvins akių įtempimą, kuris esti priežastimi galvos skaudėjimo, svaigimo arba aptemimo, nervuotumo, skaudėjimo, akių karščio. Atitaisau trumparegystę ir toliaregystę. Pirmenų teisingai akinius. Visuose atsitikimuose egzaminavimai daroma su elektra, parodančia mažiausias klaidas. Speciali atyda kreipiama į mokslus vaikams.

VALANDOS:
Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro. Šeštadieniais iki 4 val. vakaro. Trečiadienį ir sekmad. uždaryta.
4712 S. ASHLAND AVE.
YArd 7-1373

GRADINSKAS
DOVANOS
mokyklas baigiantiems
• TV, radijai, Hi-Fi, patefonai, vėsintuvai, vėdintuvai.
• Pardavimas ir taisyimas.
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRontier 6-1998
Atdara kasdien. Sekmad. uždaryta.

IŠ TOLI AR IŠ ARTI PIGIAI
PERKRAUSTAU (MOVING)
BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS
Perkraustymas saugus, greitas ir tvarkingas. Viskas aprausta.
ANTANAS VILIMAS
3415 So. Lituanica Ave.
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: FRontier 6-1882

SOPHIE BARCUS
RADIJO VALANDA
Visi programai iš WOPA, 1490 kil. AM 102-7 FM
Kasdien: nuo pirmadienio iki penktadienio 10-11 val. ryto
Šeštadienį ir sekmadienį nuo 8:30 iki 9:30 v. ryto
VAKARUSKOS: pirmad. 7 val. v.
Tel.: HEMlock 4-2413
7159 S. MAPLEWOOD AVE.
Chicago 29, Illinois

Skelbkitės "N-nose"
8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—FRIDAY, MAY 29, 1959

(Atkelta iš 5-to psl.)

žinome, kaip tą meilę turėtu-
mėme išreikšti". Savo tarpe
jos kalba apie "lėvelį Kas-
simą". Nenoromis kyla min-
tys apie pasitikėjimo formu-
lavimą, kaip "lėvelis caras"
arba "lėvelis Stalinas".

Vienas liepos 14 d. vadovau-
jantis vadas, tikriausiai nar-
siausias, visais atvejais degan-
tis idealistas, buvo pulkinin-
kas Abdel Salam Arif. Jis bu-
vo reprezentantas anos akty-
vios karininkų grupės, kuri
siekiė Irako prijungimo prie
Jungtinės arabų respublikos.

Metų pradžioje Bagdado ra-
dijo siūstuvai paskelbė sensa-
ciją: įrekorduotą slaptą tau-
tos teismo procesą prieš Ab-
del Salam Arif. Kaltintojas
jį vadino išdaviku. Teismas
jį nuteisė mirti. Vakarykštis
didvyris laukia sprendimo
įvykdymo. Jo idėjos buvo pa-
degamoji medžiaga revoliuci-
jai. Tačiau jų tolimesnis tes-
simas pasidarė pavojingas.

Su Arif į kalėjimą pateko
daugelis karininkų. Abdel
Nasserio šalininkai pasidarė
kalinamieji. Irake iškilo an-
tra, "šaltoji" revoliucija. Seni
politiniai pogrindžio kovoto-
jai ir pionieriai prieš Nuri es
Said ir Hasemitų dinastiją
krito, kaip persekiojimo au-
kos. Jų tarpe taip pat ir Rasid
Ali el Gailani, nacionalinio
fronto dešiniojo sparno repre-
zentantas. Jau 1941 m. Gaila-
ni bandė įvykdyti pučą prieš
anglus ir buvo pabėgęs. Po
praeitų metų liepos 14 d. jis
iš Kairo grįžo atgal į Bagda-
dą. "Kaip kovotojas prieš im-
perialistus" jis buvo audringai
sutiktas. Dabar jis sėdi celėje.
Gal būt, jis yra jau negyvas.

Kas slepiasi tuose susiraiz-
giusiuose įvykiuose? Kur eina
arba kur vairuoja generolas
Kassimas, kuris savo vakarykš-
čius draugus turi kalinti, jei
jie staiga atsikus prieš jį?

Arabų pasaulio sena proble-
ma pasuko tragiškais keliais.

Pulkininkas Arif generolo
Kassimo buvo nubaustas mir-
timi už tai, kad jis siekė to, ką
metų metais savo širdyje troš-
ko daugumas revoliucionierių
ir ką 1956 m. liepos 14 d. prieš
savo akis turėjo Bagdado su-
kilimo vadai: Svajonė bend-
ros arabų tėvynės Nasserio
vadovybėje. Tačiau generolas
Kassimas pasuko kita krypti-
mi. Jis proklamavo savisto-

vią Irako revoliuciją. Ne tik
tai! Jis atgaivino seną Bagda-
do konkurencijos rolę Kairui
ir šiandien siekia vadovavimo
arabų susivienijimo įgyvendi-
nimui.

Bagdade iškilo trys įtakin-
gos jėgos: šiitų, kurdų ir ko-
munistų.

Irako revoliucinis masių ju-
dėjimas yra gatvė, kuria Kas-
simas laikinai rėmėsi po revo-
liucijos su savo neskaityta
karininkų grupe. Revoliuci-
niam sąjudžiui diriguoja mi-
nėti trys veiksniai.

Islamo šiitų šaka, kuriai
Irake priklauso daugumas mu-
sulmonų, yra priešinga sunitų
formai, kuri savo eilėse skai-
čiuoja 90% visų mahometonų,
o labiausiai egiptiečių.

Irako šiitai nenori ištirpti
Nasserio Didžiosios Arabijos
jūroje.

Tai yra pirmas ramstis ira-
kiečių opozicijai prieš Nas-
serio puoselėjamus norus.

Antras ramstis yra kurdai.
Šita karinga ir revoliucinė ka-
lė ne arabų kilmės tauta vai-
dina reikšmingą rolę. Jų va-
dai pasižymėjo revoliucijos ei-
goje greta Kassimo. Kurdų
vadas yra Barasani, kuris 14
metų praleido sovietų egzilė-
je ir tenai buvo iškiles raud-
nosios armijos generolu ma-
joru. Tai Baba Ali, pasku-
tiniojo kurdų karaliaus sū-
nus.

Kurdų problemos raktas iš-
reiškiamas šiais Baba Ali, ku-
ris dabar yra ministru Kas-
simo kabinete, žodžiais: "Kad
mus dabar negali vilioti arabų
susivienijimas, kur mes, kaip
šeštoji Irako dalis, būtume be-
reikšmė mažuma, yra aišku".

To didžiojo lošimo trečiasis
ramstis yra komunistų pogrind-
žio judėjimas. Jokiamė ki-
tame arabų krašte komunistai
neturi tiek daug sekėjų, kaip
Irake. Savo sekėjais jie re-
krutuoja žmones iš Bagdado
varginųjų kvartalų, alyvos
laukų Mosule ir didžiųjų dva-
rų savininkų moderniškos ver-
gų armijos.

Quarim Kassimas šiandien
vistose savo spendimuose,
kaip revoliucijos vadas, turi
skaitytis su tomis trimis jėgų
grupėmis bei jų vadais.

"Mano priešas priešas yra
mano draugas", sako vienas
oriento priežodis. Juo labiau
Nasserio šalininkai graso Kas-
simui, juo labiau jis turi pa-

galbos ieškoti pas Nasserio
priešus.

Tai yra Kassimo krypimo į
kairę paslaptis.

Jis nėra joks komunistas.
Jis nenori būti komunistu. Ne-
žiūrint partijos bileto. Ta-
čiau jo pagelbininkai pirmoje
eilėje yra komunistai bei jų
globėjai Maskvoje, kurie su
malonumu Kassimui teikia pa-
galbą krašto atstatyme. Ir juo
didesnę įtaką Bagdade turės
komunistai, tuo aiškesnis pa-
sidarys Maskvos planas: ara-
bų klausimą spręsti Bagdado
pjautuvo ir kūjo vėliavos
priedangoje: be Nasserio,
prieš Nasserį...

Iki šiol raudonieji palaikė
ryšius su Nasseriu Kaire, kad
jis būtų pajėgesnis savo anti-

vakarietiškoje politikoje. I-
tikomunistų Nasserį jie laikė
savo įrankiu. Dabar jiems at-
rodo, kad generolas Kassimas
Bagdade yra geresnis partne-
ris. Jis jais labiau pasitiki.

Tai yra dramatinė pasėka
revoliucijos, kuri vis dar te-
sitiesia. Revoliucija vyksta to-
liau; mat, ji vyksta ne tik dėl
haremų, moterų teisių ir so-
cialinės santvarkos. Tai gali
būti greit įgyvendinta. Ji vyk-
sta ir dėl išitvirtinimo prie
Tigris ir Mosulo alyvos. Ji
vyksta dėl strateginių pozicijų
tarp Persijos ir Turkijos. Iš
kas čia laimės — bus laimėjęs
didelį mūšį, — mūšį dėl ara-
biškojo pasaulio.

Iš vokiečių kalbos vertė
L. Kvecas

Knyga, Šviesa, Meilė ir Laimė

SAULĖS RŪSTYBĖ. Kaip iš jaunatvės fontano trykšta iš šitos knygos (romano) ne tik tai vaikystės bei jaunystės poezija, bet drauge ir viduramžio vaisingas, kūrybingas gyvenimas, džiaugsmas, meilė ir laimė. 311 psl. Kaina tikrai \$2.00.

ČIKAGOS ŠEŠĖLIAI. Baisiai aštrūs šiurpuliai eina per visą skaitytojo kūną, kai jis šitos knygos apsakymus skaito ir mato, kaip žmonės vargsta ir kenčia po karaliaus dolerio padu. 316 psl. Kaina \$2.00.

ŠIRDIES RŪMAI. Ir džiaugsmo, ir liūdesio ašarų nesulaikio skaitytojas, kai jis šią knygą (romaną) skaito ir jaučia, ir mato — ką? Jis pats ras skaitydamas. 449 psl. Kaina \$2.00.

ŠLIUPTARNIAI. Šita didelė knyga labai vaizdingai parodo Amerikos lietuvių ne tikai vargus, kovas ir kančias svetimoje žemėje, bet kartu ir labai didelę meilę savo gimtiniam kraštui ir jo žmonėms. 652 psl. Kaina tikrai \$2.00!

Visos 4 knygos sykiu tik už \$5.00!

AMERIKOS LIETUVIAI IR ANGLIŠKŲJŲ SKOLINIŲ ŽODYNAS. Čia tai jau tikriausiai skaitytojas ras pačius svarbiausius Am. lietuvių kultūrinio gyvenimo bruožus ir vartojamas jų kalbos gyvus vaizdus. 366 psl. Kaina \$5.00.

Visos 5 knygos drauge tik už \$8.00!

Jau šimtai šitų knygų išsiųsta į Lietuvą ir gauta labai daug nuširdžių laišku, rodančių Lietuvos žmonių didelę meilę Am. lietuvių knygoms, kurių jie dieną naktį laukia, o kai gauna, tai jos eina per rankų rankas... (Knygas siunčiame Lietuvon už tą pačią kainą; persiuntimo kaštus apmokame).

DR. ALG. MARGERIS

3325 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.

TŪKSTANTIS DEIMANTINIŲ ŽIEDŲ

išparduodama urmo kaina. Virš 40 procentų ir dar 20 procentų nuolaidos. Jus galite pirkti gražų deimantinį žiedą, vertės \$300 už \$100, įmokėdami tik \$10.00. Dėl apdraudos mes turime sumažinti staką.

Deimantas yra geriausias moters draugas.
Deimantas yra geriausia dovana.

Gerai 7 akmenų laikrodėliai išparduodami už	\$8.88
1959 stiliaus akmenuotas laikrodėlis	\$12.95
17 akmenėlių laikrodėliai po	\$14.95
Stiklui piauti su deimantu piautuvai	\$2.75
Gintaro karoliai po	\$2.95
Plaukams kirpti mašinėlė (clippers)	\$2.95
Geros britvos	\$2.75

Krautuvė atdara pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro. Kitomis dienomis iki 6 val. vakaro.

Jewelry skyrius sekmadieniais uždarytas.

Tel.: CALUMET 5-7237

JOS. F. BUDRIK FURNITURE

3241 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.

Radio programa leidžiama kiekvieną sekmadienį nuo 2:15 iki 3 val. po pietų iš radio stoties WHFC, 1450 kil.

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar žiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išitikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CEntral 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

Amžinojo pašalo išdaigos šiaurėje

Pentadalis mūsų planetos grunto yra amžinai sušalęs

Šiaurėje yra vaizdų ir reiškinų, kurie jų nemačiusiam ir nepratusiam ir nustebimą ir juoką sukelia. Kas nematė tolimoje Aliaskoje ar Kanados šiaurėje namą lyg šunį atsėdusį ant pastarųjų kojų, arba iš nakties dingusį kelią?

Buvo plentas, — nebėra plento...

Pasakoja tokį ne anekdotą: karui su Hitleriu prasidėjus, 1942 metų vasarą Amerikai paskubomis bestatant Aliaskos plentą, kareivis su sunkvežimiu buvo pasiūstas jau pastatytu plento tarpu per 40 mylių į sandėlius kažko parvežti. Valandai nepraėjus kareivis be ūpo prisistato jį pasiuntusiam karininkui: "Vėl nebėra"... raportuoja kareivis.

— Ko nebėra, seržante? — atsiklausia nesupratęs leitenantas. — Tu tik negalėjai per nepilną valandą suvažinėti 80 mylių?"

— Ne, pon, aš nesuvažinėjau. Plentas... jo nebėra!

— Oh, no! — sudejavo karininkas. — Tai jau trečią kartą šią savaitę plentas dingsta...

Šiaurėje ne tik keliai dingsta, bet ištiesi namai susmenga į gruntą, tiltų ramsčiai išlenda iš savo duobių, vanduo staiga fontanu išneria iš pamatų į namų rūšį arba ūkininko suartas, nulygintas sėjai laukas staiga "suserga rauplėmis", pasidaro pilnas duobių ir kauburių, niekam nebetinkamas. Šiaurėje penkiasdešimt nuošimčių žemės paviršiaus yra užlieta vandens, nors lietaus ir sniego ten ne daugiau kaip Saharos dykumoje.

Kaip tai išaiškinti?

Tai sušalęs žemės gruntas, arba geologiškai tariant, "permafrosti", mūsiškai amžinasis pašalas.

Pradedant nuo Arktikos vandenyno tolyn į pietus, amžinasis pašalas (permafrost) apima visą paviršiaus pentadali. Geologų nustatyta, kad pusė Rusijos žemės grunto turi amžinąjį pašalą ir kad šiaurės Amerikoje daugiau kaip 2 milijonai ketvirtainių mylių turi amžinąjį pašalą, nekaltant apie Grenlandiją šiaurėje ir Antarktiką pietų ašigalyje.

Kaip storas yra amžinasis pašalas-permafrost?

Grežiant alyvą ties Point Barrow, Aliaskoje, rasta pašalo sluogsnis iki 1,000 pėdų gilumo. Rusijos šiaurėje, Sibire, rasta 2,000 pėdų sušalusio žemės sluogsnio!

Kaip toli nuo šiaurės pašalas siekia, įsidėmėtina, kad tokioje Kanadoje, Manitobos provincijoje, prie Saskačevano upės ūkininkai, vos sieksni žemės prakasę, turi sau amžinus šaldytuvus, kur pasideda tokiame rūsyje pieną ir mėsą ant mėlynojo perminio ledo...

Pašalas siekia į pietus beveik iki pat šiaurinės Dakotos ir Minnesotos.

Ledo ir vandens kova ir tos kovos padariniai

Svarbiausia amžinojo pašalo apsauga yra šiaurės samanos. Kaip medžio piūvenos ilgesniam laikui apsaugos ledą nuo ištirpimo pietuose, taip liūnų (muskego) samanytai visam laikui apsaugo pašalą nuo tirpimo. Bet tik pašalink tą samanų uždangą (kaip tai padaro žmonės statydami namus, vesdami kelius ar išdirbdami dirvas), kaip bematant insuliacijos netekus, saulės spinduliai sminga gilyn, sparčiai tirpdydami amžinąjį ledą sluogsni, žemės paviršių pavarsdami marmaliuojančio skysto purvo liūnu.

Amžinasis arba perminis pašalas yra didelis vandens priešas. Jis visą vandenį laiko viršuje, neleidžia jam giliau nusėsti į žemę. Jei vanduo kur pašale ir randa skylę, tai pašalas tuo pačiu vandeniu tą skylę užlopo, jį sušaldydamas į ledą.

Gilus pašalas padaro neįtikėtinus dalykus. Kadangi vanduo užšaldamas į ledą visuomet išsiplečia, tai nebesutildpamas savo vietoje jis iškelia kauburius ir ištisus kalnus. Pavyzdžiui, Aliaskoj buvo nuleistas ežero vanduo, ir vandens persunktas ežero dugnas, pradėjęs šalti gilyn, iškėlė į ledą sušalusio purvo kalniuką iki 300 pėdų aukščio ir 3,000 pėdų aplinkui!

Ledo spaudžiamas vanduo turi didelę jėgą

Ežerų ir upių paviršiui rudeni pradant užšalti, vanduo tarp viršutinio ir apatinio perminio ledo klodo, nebesutildpamas ir negalėdamas niekur prasiveržti, kartais eksploduoja tokia jėga, kaip pvz. vienoje Sibiro upėje, kur nuo upės sprogimo 6 pėdų storumo ir iki 60 pėdų ilgumo ledo milžiniški luitai buvo išmesti aukštyt per kelis šimtus pėdų.

Toks suslėgtas vanduo iškerta išdaigą, jei kur neatsargus žmogus pasistatė gyvenamą namus, kuriuos per žiemą šildo. Nežiūrint kaip šalta lauke ir žemės grunte, bet šildomas namas savo šilumą perduoda savo pamatams iki giliausiai įvartytų stulpų. Po namo pamatais perminis pašalas palengva atsileidžia ir susirinkęs vanduo, kad ir šal-

čiausios žiemos metu, lyg artezinis šulinys fontanu prasi-veržia tiesiai į namo rūšį!

Išsiveržęs viršun vanduo prie 30—60 laipsnių žemiau nulio temperatūros beagint sušąla į ledą, visą namą apledindamas. Sibire sykį pakūrus pirtį, išilęs apačioje perminis ledas paleido vandenį ir ilgai netrukus visa pirtis iki pačių lubų priaugo vandens, kurs čia pat savo ruožtu virto ledu. Pavasarį pirties sienas nuėmus, pasiliko atlieta pilna pirties ledinė forma iki pat stogo.

Šiaurė yra turtingas zoologijos muziejus

Perminis pašalas yra geriausias gamtos šaldytuvai, kuriame viskas išsilaiko "nuo pasaulio sutvėrimo iki sūdno dienos". Čia geras laukas geologams ir paleontologams. Sibire, Kanadoje ir Aliaskoje yra rasti "sveiki" išlikę didžiulių žvėrių (o taip pat ir mažiausių gyvūnų) kūnai lede išalę bei puikiai konservuoti. Pavyzdžiui Sibiro mamontas, kurio skilvyje po mažiausiai 50,000 metų rastas čedalas, buvo puikiai išsilaikęs ir leido mokslininkams patirti, kuo tie didžiuliai gyviai maitinosi. Nosragiai Sibire, kupranugariai, priešistoriniai arkliai, milžiniški, didumo kaip juodosios meškos, bebrai, mastadonai, vilnoniai mamontai, kardadančiai tigras ir šandien tebesantieji elniai, briedžiai, vilkai ir tp. Aliaskoje rasta gerai išlikę amžinajame pašale. Aliaskos perminiam pašale, be to, rasta ir iširta

(Tęsinys 11-me psl.)

OSTERVILLE MANOR, INC., VASARVIETĖ,

kurioje Jūs praleisite atostogas, būsite patenkinti.

Mūsų šūkis -- vasarotojui duoti pilną poilsį.

Ši vasarvietė naujai atremontuota, turi 60 kambarių su visais poilsui reikalingais įrengimais.

Dėl smulkesnių informacijų ir kambarių užsakymo kreiptis šiuo adresu:

**OSTERVILLE MANOR, INC.,
Osterville-Capecod, Mass. Tel. Garden 8-6991**

**Chicagos Vienintelis
Lietuviškas Biuras
Kelionėms į Visą
Pasaulį**

**WIDE
WORLD
Tours Inc.**

9688 EVERGREEN PLAZA
95th and Western Ave.

Ruošiamė grupių ir pavienių asmenų keliones į Europą, Rusiją, Afriką, Pietų Ameriką, Kanadą, Pacifiko salas ir kitus pasaulio kraštus. Sutvarkome dokumentus, tiekiamė plačias ir tikslias informacijas. Didelėms grupėms duodame lankomus kraštus ir kalbas pažįstančius palydovus. Keleivius vežame lėktuvais, garlaiviais ir busais pačiomis pigiausiomis kainomis.

Kelionių reikalais kreipkitės į

**WALTER RASK
(Rasčauską)
GA 2-0640**

Katinai-katės žmonių gyvenime, papročiuose ir religijoje

Esama žmonių (ypatingai moterų), kurie daugiau rodo sentimentų šuniui ar katinui (katei), kaip žmogui. Pasirodo, tatai nėra jokia naujenybė. Žmonių padermė tą silpnybę turinti taip seniai, kaip sena yra pati žmonių padermė! Ir atrodo, kad katės (katinai) savo įsiteigimu žmogui net šunes "bytina", gal dėlto, kad katės daug seniau ir anksčiau sugebėjo žmogui įsiteigti, kaip šunes, kurie ne taip jau baisiai seniai (lyginant su katinais) iš laukinių vilkų pasidarė nekaltais namų angelais, sargais ir sofų, pagalvėlių bei pūkų patalynių mėgejais.

Apie katinus, (atsiprašau, kates) esama labai gausios literatūros ir taip senos, kaip Egipto piramidės! Čia panaudodami ištrauktas iš Carl Van Vechteno knygos "Tigras namuose" ir Oldfield Howley "Katinas magijos ir religijos misterijose".

"Estetinio skonio pradžia prasideda nuo kačių gerbimo... Katinas (katė, žodžiu, The cat) sukelia pasigėrėjimą savim savo nepriklausomumu, savo drąsumu, savo kantrumu, savo naturalumu, savo sąmoju. Esminiai jis yra taurus (noble) gyvulys... Jis gyvena kaip didis lordas ir nieko nėra jame vulgaraus".

Katė, kaip nekaltos prasidėjimo simbolis

Senovės kiniečiai, egiptiečiai ir ankstybieji krikščionys kates skaitė ko tai kilnesnio ir geresnio simboliais. Kiniečiams vien kačių artumas jau reiškė gerą laimę. Egiptiečiai ne tik mėgo, mylėjo, gerbė, bet ir garbino kates, ruošdami jų šventes, pašvęsdami joms haznyčias, kapines ir balzamuodami kačių lavonus į mumijas. Su katės simboliu buvęs susietas net dievo Ra supratimas, o Izis ir Hathor nekalti prasidėjimai buvę reiškiama katės formoje.

Kad ir ankstybieji krikščionys nebuvo priešingi kates sieti su nekaltos Panos Marijos simboliais, kalba Howley knygoje ištisas skyrius "The Virgin and the Cat" ir kitas skyrius "Kristus ir Katė". Bet visus kitus kačių kultu sumuša egiptiečiai, kurie, pasak Howley, "tikėjo, kad gyvos katės turi didelę jėgą apsaugoti nuo visų rūšių blogybių, kaip natūralių, taip supernatūralių".

Net toks realistas, koks buvo Islamo religijos steigėjas Mahometas, ir tas neatsilaukęs prieš silpnybę katėms. Sykį jam ant ilgo rūbo skverno susirangiusi katė užmigo, ir kai atėjo laikas pranašui keltis eiti melstis, tad kad katės neprikėlus, Mahometas atkirpo savo brangaus rūbo skverną ir paliko ant jo saldziai snaudžiančią katę.

Pataria vyrams ir moterims sukelti

"Mes žmonės, kurie beveik jame pamėgdžioti vergiškus šūnų, arba jaučių arba arklių papročius, turime daug ko pasimokyti iš kačių. Jei vyrai ir moterys pasidarytų daugiau katiški, tai tik būtų išganymas visai žmonių rasei. Tikriausiai baigtusi karai, nes katės dėl idealo niekuomet nekariauja masėmis (armijomis), visai netikėdamos masių idealais, nors individualus katinas kiekvienu atveju kovos iki mirties už savo idealizmą ir savo kalbos bei išraiškos laisvę".

"Tikriausia, nėra nė vienos katino savybės, kurios žmogus negalėtų panaudoti savo labui. Jis (katinas-katė) yra švarus, tikrumoje, yra švariausias už visus kitus gyvulius... Jis yra tylus... Jis tiki žodžio laisve ir ne tik tiki, bet ir naudojasi ta laisve... Jis visiškai yra savistovus. Jis gyvena namuose, kadangi taip jam patinka..."

Gerai išauklėti individualistai

"Katinas nedalina pakvietimų nei pats priima pakvietimų, kurie nėra kilę iš širdies gilumos. Jei kartais jam nusibosta draugai, jie ir man nusibosta. Ir jei jis nori paeiti šalin, jis ir paeina šalin... Katinas yra vyriškas (virilė) ir vyriškumas yra savybė, kurią žmogus yra veik visiškai pamiršęs..."

"Jis yra kuklus, jis yra civiliškas, jis yra save gerbiąs. Tikrai, kad gerai išauklėtas katinas niekuomet nesiginėja. Jis daro tik tai, ką jis mėgsta daryti gerai išauklėtu ir tauriu būdu... Ir kaip visi gerai išauklėti individualistai, o ne kaip anarchistai, katinas labai retai tesikiša į kitų žmonių teises. Jo išmintis sulauko jį nuo darymo daugelio paikų dalykų, kurie komplikuoja gyvenimą".

Dar vienas katinų rašytojas St. George Mivart knygoje "Katinas" (The Cat) pusl. 492 rašo: "Kačių genties organizacija gali būti skaitoma aukštesnė, kadangi ji yra ne tik tobula (excellent) savyje, bet ir tinka dominuoti kitų gyvulių tobulumus (excellence)".

J. Pr.

F & M RADIO & TELEVISION SERVICE

Authorized
DELCO & MOTOROLA DEALER
Car radio repaired while you wait.
3159 S. Wallace St. CALUMET 5-9833

Orkestras vestuvėms, piknikams ir kitokiems rengimams. Lietuvių organizacijoms nuolaidos. Kreiptis į ADOLFĄ RAMONĮ YArds 7-9420, Chicago

(Tęsinys iš 10-to pusl.)

27 rūšys augalų ir ištisi buvusių girių kelmynai.

Inžinieriai ir ūkininkai turi kombinuoti...

Šiaurė ypatinai daug patyrimo reikalauja iš norinčių tenai ūkininkauti ir namus statyti, t. y. fermerių ir inžinierių.

Sakysim, statant per liūnus kelius ar tiltus tenka suvaryti į pašalą ramsčius per kokius 50 pėdų gilumo, juos ištepant mineraliniu tepalu, kad slystų, kai atšylantis ir atšalantis gruntas juos kilnoja aukštyn ir smukdo gilyn. Statant namus yra išgalvotas būdas pašalui apgauti. Stulpai įvaromi į išrėžtas skylės iki 50 pėdų gilumo, paskiau iki 10 ar 20 pėdų gilumo įvaromi už stulpus didesni metaliniai vamzdžiai, kurie stulpus, visiškai apžiojęs, laiko. Taigi kai žemės gruntas nuo šalimo ir tirpimo kyla ir leidžiasi, su juo kartu kyla ir leidžiasi vamzdis, o jo viduryje esąs stulpas pasilieka nejudinamas.

Didelė problema šiaurės miestuose yra vandens vamzdžiai. Sakysim, tokiam Flin Flone, Kanadoje, vandens laidai yra išvesti viršum grunto, įdėti į medines ilgiausias dėžes su izoliacija, ir vis tik vanduo tais vamzdžiais dideliu spaudimu visą laiką yra palaikomas tekėjimo būklėje, kadangi bėgantis vanduo labai sunkiai pasiduoda užšaldomas. Bet Aliaskoje ir to neužtenka. Vamzdžiais bėgantis vanduo,

"Jaunieji daigeliai"

visai išparduoti

Patiriama, kad autorės Janinos Narutavičienės eilėraščių rinkinėlis vaikams "Jaunieji Daigeliai" stebėtinai greit išėjo ir jo beveik jau nebegalima gauti, nebent kur pas kokį platintoją yra užsilikę. Pirmoji laida baigta. Ji buvo išleista prieš Kalėdas ir išpirkta kelių mėnesių bėgyje, buvo išparduota jau prieš Kalėdas. Dar neteko patirti, ar žadama greit leisti naują laidą. Autorės pastovus adresas yra: J. Narunė, 3338 SW 25 St., Miami, Florida.

perbėgdamas tam tikrus punktus, yra nuolat šil lomas.

Perminis pašalas yra beveik už akmenį kietesnis, ir šiaurėje namui iškasti 10 pėdų gilumo rūšį ima visą vasarą, nes galima laiks nuo laiko tik tiek iškasti, kiek spėjo per dieną pratirpti.

Sėti ar sodinti šiaurėje kartais nuo kelių dienų visas derlius priklauso, tad reikia išmokyti, kaip ir kada atšildyti gruntą ir kada sėti.

Kadangi vanduo į žemę negali susėsti, šiaurėje apstu balų ir drėgnų pievų, lygumų ir slėnių, kur per ilgas vasaros dienas nepaprastai vešliai auga bujoja augmenija... ir uodai.

J. Pr.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO

DARBO ŽMOGAUS

DRAUGAS IR BICIULIS.

LIETUVIŲ AUTOMOBILIŲ PREKYBA

BALTICA

5751 and 5805 SO. WESTERN AVENUE
CHICAGO, ILL. Tel.: WA 5-8200

Skelbia automobilių išpardavimą, kurio metu automobilių kainos sumažintos ligi wholesale ir žemiau. Šią savaitę žemiau paskelbti automobiliai parduodami žemiau wholesale kainos

1956 FORD 4-dr. Auto. transmission	Tik \$ 895.00
1956 BUICK Cpe. 2-dr. Auto. trans., radio, heater	Tik \$1075.00
1955 NASH 4-dr. Radio, heater	Tik \$ 675.00
1957 PLYMOUTH 2-dr. Radio, heater, V-8	Tik \$ 995.00
1955 CADILLAC 4-dr. Auto. trans., radio, heater	Tik \$1395.00
1956 BUICK SEDAN 4-dr. Auto. trans., radio, heater	Tik \$1075.00
1955 BUICK COUPE 2-dr. Auto. trans., radio, heater	Tik \$ 875.00

Baterijos po \$10.00

Padangos: 670x15 po \$13.77
710x15 po \$15.04
760x15 po \$13.38

Tuo pačiu automobilių taisymo kainos labai sumažintos. Automatinės transmisijos sutaisymas kainuoja tik \$75.00.

NAUJIENOS

ruošia linksmą pavasarinį

PIKNIKA

Sek., Birželio 14 d.

BUČO PARKE

WILLOW SPRINGS, ILLINOIS

BUS ĮVAIRI PROGRAMA
ŠOKIAMS GROS ŠAUNUS ORKESTRAS

Visi kviečiami dalyvauti.